

relații financiar - valutare și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Rolul cursului comercial unic în evaluarea eficienței comerțului exterior

Este cunoscut faptul că, începând cu Conferința Națională a P.C.R. din 1967, în țara noastră au fost întreprinse o serie de măsuri prin care s-a conturat cadrul organizatoric specific economiei românești (gruparea întreprinderilor în centrale, subordonate ministerelor coordonatoare de ramură) și s-au format structurile administrativ-teritoriale (comună, oraș, municipiu, județ). Aceste măsuri au fost perfecționate pe parcurs, inclusiv în direcția democratizării cadrului organizatoric al economiei, prin lărgirea continuă a participării oamenilor muncii, a colectivelor, la luarea deciziilor și la realizarea acestora. Instituționalizarea conducerii colective pe toate treptele organizatorice ale economiei, pe de o parte și imperatiile pe care le ridică sporirea continuă a eficienței economice, pe de altă parte, au făcut necesară trecerea hotărâtă la autogestiunea și autofinanțarea unităților economice, prin asigurarea unor condiții corespunzătoare de funcționare a pirghiilor economico-financiare.

Perfecționarea mecanismului economico-financiar, ca urmare a măsurilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, trebuie înțeleasă în acest context, al preocupărilor pentru întărirea bazei financiare proprii a unităților, a autogestiunii și autoconducerii, singura direcție care poate asigura rezolvarea problemelor de o deosebită complexitate care apar în prezent, în economia românească. Cerința nouă pusă în fața unităților economice de noul mecanism — evidența bugetului de venituri și cheltuieli, în care veniturile realizate ca urmare a activității de producție și prestări de servicii să acopere vârsămintele la bugetul de stat, cheltuielile pentru dezvoltarea economică și mijloacele circulante, investițiile pentru construcția de locuințe și alte lucrări social-culturale, fondul pentru acțiunile sociale și fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii — implică schimbări corespunzătoare în activitatea de planificare, în întreaga optică a întreprinderii).

În domeniul activității de comerț exterior, perfecționarea mecanismului economico-financiar înseamnă, de asemenea, așezarea relațiilor valutare ale întreprinderii pe principiul autogestiunii și autofinanțării, ceea ce presupune ca fiecare întreprindere să producă astfel încât să poată acoperi toate cheltuielile, atât în lei cât și în valută și în același timp să contribuie cu o cotă cât mai însemnată la acoperirea necesităților de dezvoltare a economiei naționale. Pentru atingerea acestor obiective, noul mecanism economic și financiar prevede instituirea unor pirghi noi, specifice activității de comerț exterior și anume: introducerea la nivelul întreprinderilor producătoare, a balanței comerciale de export-import; stimularea întreprinderilor producătoare și a personalului muncitor al acestora în depășirea

planului de export; trecerea la un curs comercial efectiv și unic, prin care să se exprime direct în lei activitatea de comerț exterior).

În acest context larg, al pirghiilor noi care vor jalona activitatea economică a întreprinderilor, inclusiv activitatea de comerț exterior, cursul comercial unic al leului îi revin funcțiuni multiple. În primul rând, la nivel microeconomic, cursul comercial unic reprezintă un instrument central al autogestiunii și autofinanțării în activitatea de comerț exterior: pentru a recupera cheltuielile în valută din venituri în valută, toate întreprinderile angajate în exportul și importul de mărfuri și servicii trebuie să aibă același numitor în compararea mărimilor valorice interne cu mărimile valorice externe. În al doilea rând, la nivel macroeconomic, cursul comercial unic permite realizarea unei legături directe între prețurile și tarifele interne și cele practicate pe piața internațională, respectiv între cheltuielile de producție și circulație interne și cele recunoscute pe piața internațională. În al treilea rând, existența cursului comercial unic permite simplificarea lucrărilor de planificare atât la nivelul întreprinderilor, cât și la nivel central, ușurând procesul de urmărire și raportare a planului de comerț exterior, precum și a evidențierii ce se țin la întreprinderi, centrale, bănci și ministere (în prezent operațiunile de comerț exterior sînt evidențiate atât în lei interni, cât și în lei valută).

Sintetizînd aceste funcțiuni, se poate spune că existența cursului comercial unic este o pirghie importantă în politica de creștere continuă a eficienței activității de export-import. Avînd posibilitatea de a compara direct cheltuielile lor de producție cu cele recunoscute de piața internațională prin prețul extern obținut și fiind în situația de a suporta nemijlocit rezultatele activității lor externe, întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export sînt nevoite să ia măsurile necesare pentru reducerea cheltuielilor de producție, să intensifice eforturile pentru creșterea prețurilor externe, să elimine sau să limiteze la export produsele nerentabile, care aduc pierderi, și să dezvolte cu prioritate producția și exportul de produse cu eficiență ridicată. Exprimînd raportul economic real dintre lei și celelalte monede utilizate în comerțul nostru exterior, cursul comercial unic permite o apreciere globală a puterii de cumpărare a leului, a tendinței generale pe care o are eficiența și competitivitatea externă a economiei românești, constituind un prim pas în procesul de trecere, în perspectivă, la convertibilitatea leului.

În ceea ce privește conținutul lui, se acceptă, în general, ideea că — în esență — cursul comercial al leului va exprima raportul mediu dintre prețurile și tarifele interne și cele practicate pe piața internațională, luîndu-se ca monedă de referință dolarul S.U.A. Pentru celelalte valute în care se încheie contractele de comerț exterior, cursul comercial unic se stabilește în funcție de raporturile curente de curs care există pe piețe valutare internaționale (în condițiile cursurilor de schimb flotante) sau în funcție de cursurile centrale (acolo unde se practică anumite forme de cursuri fixe). Prin adoptarea cursului comercial unic se renunță la noțiunea de lei valută, în care se exprimă

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

în prezent planul de comerț exterior și cooperare economică internațională¹⁾.

Menținind acest conținut, de esență, al cursului comercial unic, ca raport între prețurile interne și prețurile internaționale, avansăm ideea ca un al doilea criteriu care să stea la baza stabilirii cursului leului să fie criteriul balanței comerciale. În acest sens, cursul unic al leului va trebui să fie, pe termen lung, punctul de echilibru al balanței comerciale; manevrarea cursului de schimb devine, în consecință, un instrument suplimentar și efectiv în politica de comerț exterior. De asemenea, stabilirea nivelului concret al cursului leului va avea în vedere situația concretă a balanței comerciale, el trebuind să stimuleze exporturile în situația unor deficite evidente de balanță și invers. De fapt, între cele două criterii există un grad ridicat de compatibilitate deoarece, pe termen lung, cursul derivat din raportul preț intern-preț extern acționează, de regulă, în direcția echilibrării balanței comerciale în condiții de eficiență economică.

Desigur, atât stabilirea, cât și funcționarea cursului comercial unic al leului va trebui să aibă în vedere particularitățile economiei socialiste a României. Principiile autogestunii și autofinanțării cer ca fiecare întreprindere producătoare de mărfuri pentru export să se încadreze în cursul comercial unic, astfel încât prin prețul extern să se acopere integral cheltuielile de producție și de circulație și să se asigure un beneficiu. Aplicarea acestor principii trebuie însă să aibă în vedere caracteristicile economiei planificate. Astfel, dat fiind faptul că prețurile interne din țara noastră sînt stabile pe o perioadă lungă de timp, în timp ce pe piețele externe prețurile prezintă variații mari de la o perioadă la alta, vor apare inevitabil produse de export care nu se vor încadra, într-o anumită perioadă, în cursul comercial unic. De asemenea, unicitatea cursului nu va putea răspunde la diversitatea de situații concrete în ceea ce privește raporturile intern-extern în nivelurile productivității muncii, costurilor de producție etc. În aceste cazuri, problema opțiunii pentru efectuarea sau nu a exporturilor, precum și a stabilirii rentabilității și eficienței anumitor grupe de produse exportate, vor implica apelarea la mai mulți indicatori. Conform opiniilor unor specialiști în domeniu, unitățile economice vor putea înscrise în planul de export produsele care nu se încadrează în cursul comercial unic după efectuarea unor analize temeinice din care să rezulte că produsele respective prezintă, totuși, o eficiență corespunzătoare²⁾.

Înțelegerea modului în care va funcționa mecanismul cursului comercial unic al leului presupune luarea în considerare a celorlalte prevederi ale noului mecanism economico-financiar și în special a măsurilor care vizează în mod direct activitatea de comerț exterior. Astfel, funcția cursului comercial unic ca instrument al autogestunii și autofinanțării se îmbină, completează și potențează cu prevederea privind introducerea balanței comerciale de export-import la întreprinderile producătoare. Soldul balanței comerciale de export-import va constitui principalul indicator al activității de comerț exterior a întreprinderilor producătoare, în timp ce cursul comercial unic va constitui etalonul unic, comun și echitabil prin intermediul căruia se va realiza activitatea de comerț exterior a tuturor întreprinderilor și se va comensura eficiența acestei activități. Pe de altă parte, funcția cursului comercial unic de promovare a unui comerț exterior eficient se îmbină și potențează cu măsurile privind stimularea întreprinderilor și a personalului muncitor pentru realizarea și depășirea sarcinilor de export (reținerea, de către întreprinderile producătoare, a unei cote de pînă la 25% din valuta obținută peste plan ca urmare a depășirii exportului în condițiile încadrării acestuia în indicatorii de eficiență planificați; constituirea fondului de participare la beneficii dintr-o cotă de pînă la 10% din beneficiul peste plan obținut, proporțional cu depășirea planului de export).

Introducerea cursului comercial unic al leului, utilizarea, la nivelul întreprinderilor producătoare, a balanței comerciale de import-export, stimularea întreprinderilor și

a personalului muncitor al acestora în depășirea planului de export, măsuri care vor fi luate în contextul intrării treptate în funcțiune a noului mecanism economic și financiar, creează cadrul concret favorabil ridicării pe o treaptă superioară a activității de comerț exterior, sporirii în continuare a eficienței participării României la circuitul economic mondial.

M. ISĂRESCU

¹⁾ C. Caloianu: *Coordonate ale îmbunătățirii elaborării planurilor*, Revista economică nr. 14, 1978.

²⁾ Stelian Marin: *Cadru economico-financiar favorabil ridicării pe o treaptă superioară a activității de comerț exterior*, Rev. economică nr. 14, 1978.

³⁾ Ibid.

⁴⁾ Ibid.

drept și uzanțe internaționale

Consecințele nedeterminării calitative a mărfurilor exportate

Printre elementele esențiale ale unui contract comercial de vânzare internațională obiectul prestației la care se obligă părțile — marfa vîndută și prețul — constituie preocuparea fundamentală a partenerilor contractuali; modul în care se formulează clauzele privind aceste elemente determină, în ultimă instanță, buna derulare a contractului, fapt demonstrat și de speța pe care o expunem în cele ce urmează.

Întreprinderea de comerț exterior specializată a încheiat un contract comercial de vânzare-cumpărare cu un partener din Elveția, care avea ca obiect exportul unei cantități de cașcaval. Clauza privind obiectul contractului cuprindea, laconic, denumirea mărfii — *cașcaval mixt* —, fără determinarea parametrilor calitativi, respectiv limitele maxime și minime admisibile a substanțelor componente; ca urmare, exportatorul a livrat marfa la calitatea obișnuită a produsului în cauză.

Cumpărătorul, prin acțiunea sa adresată Comisiei de arbitraj de la București (C.A.B.) a solicitat ca vînzătorul să fie obligat la plata unei sume în dolari S.U.A., cu titlu de daune, motivînd astfel cererea formulată:

— marfa sosită la punctul vamal elvețian nu a fost admisă la import deoarece conținea un procent ridicat dintr-o anumită substanță, care depășea plafonul maxim admisibil potrivit legii interne a țării sale;

— ca urmare, a fost nevoit să reexporte lotul respectiv de cașcaval în Austria, operațiune care i-a provocat cheltuieli suplimentare, echivalente cu daunele solicitate prin acțiunea sa.

În apărare, pîrita a susținut că față de faptul că prin contract nu s-a stabilit conținutul maxim admisibil din substanța în cauză, marfa a fost livrată la calitatea obișnuită; conținutul superior în substanța respectivă nu influențează calitatea produsului, dovadă fiind faptul că el a putut fi revîndut pe piața Austriei, care este de asemenea exigentă la importul de produse alimentare.

Înlăturînd apărarea reclamantei, prin hotărîrea dată de C.A.B. se reține: „Asupra cauzei Comisia de arbitraj constată că pe speță este vorba de o culpă comună, că, chiar dacă în contract nu s-a determinat calitatea mărfii, aceasta trebuia să întrunească parametrii calitativi ceruți pe piața respectivă, cunoscuți de părți sau pe care trebuia să-l cunoască și să-l stipuleze contractual, această clauză fiind de ordine publică”. Ca urmare, C.A.B. a admis în parte acțiunea introdusă de reclamantă — firma elvețiană cumpărătoare — și în consecință a obligat întreprinderea exportatoare pîrită să plătească jumătate din daunele dovedite, plus cheltuielile de arbitraj corespunzătoare.

Cazul prezentat mai sus permite unele reflecții. În primul rând, este evident că la perfectarea contractului determinarea calității mărfii nu a constituit o suficiență preocupare pentru părți; este bine cunoscut că potrivit practicii comerciale internaționale calitatea mărfii se determină pe una din următoarele căi: prin documentații tehnice sau caiete de sarcini, prin mostre, prin indicarea tipului de marfă, prin clauze uzuale înscrise în contract (văzut-plăcut, după încercare, tel quel sau tale quale etc.). Se pune problema dacă precizarea din contract „cașcaval mixt” este suficientă pentru a indica un anumit tip de marfă cunoscut de cumpărător, sau dacă această denumire trebuia completată cu arătarea detaliată a parametrilor calitativi. În speță, dată fiind natura mărfii vindute, credem că se impuneau unele precizări suplimentare care ar fi preîntâmpinat litigiul. Cum parametrii calitativi interesau în primul rând pe cumpărător — singurul care cunoștea destinația exactă a mărfii și legislația aplicabilă în funcție de această destinație —, credem că el era cel interesat să solicite să fie înscrși în contract. Sub acest aspect, apărarea piritului care a arătat că în situația în care i s-ar fi solicitat ca substanța în cauză să nu depășească un anumit procent, cererea ar fi fost respectată de producător, apare ca întemeiată.

În al doilea rând, speța în cauză ridică problema legii potrivit căreia urmează să se facă controlul de calitate al mărfii vindute. Cum părțile au convenit, prin convenția compromisorie, ca litigiul să fie supus spre soluționare Comisiei de arbitraj de la București, iar dreptul aplicabil să fie cel român, credem că și controlul calității mărfii vindute trebuia făcut cu luarea în considerare a normelor de drept care guvernează calitatea produsului în cauză. Or, sub acest aspect, marfa livrată îndeplinea cerințele calitative prevăzute pentru cașcavalul mixt, prevăzute în tehnologia producătorului român. Faptul că cumpărătorea este o firmă elvețiană nu are relevanță, cunoscut fiind faptul că în comerțul internațional operațiunile comerciale de import-reexport constituie o practică curentă.

În sfârșit, o ultimă observație se impune. Este bine cunoscut că între contractul comercial de vânzare internațională și contractul economic de livrări pentru export este o strânsă sincronizare, iar ca urmare, în cazurile în care cumpărătorii externi formulează reclamații întemeiate privind calitatea produselor livrate, daunele suportate de întreprinderea de comerț exterior exportatoare se localizează, pe cale de regres, în gestiunea economică a unităților producătoare. În speță, dauna suportată de întreprinderea de comerț exterior nu mai poate fi trecută în contul unității producătoare, care nu are nici o culpă cu privire la modul de formulare a clauzei privind obiectul contractului extern. Așa fiind, prejudiciul se localizează în gestiunea întreprinderii exportatoare, în sarcina căreia C.A.B. a reținut culpa cu privire la modul cum a formulat clauza privind calitatea mărfii livrate cumpărătorului străin-reclamant în cazul prezentat.

dr. Al. DETEȘAN

Semnificația conosamentului clean

1. În transporturile maritime, conosamentul îndeplinește o funcție probatorie cu multiple finalități. Acest document atestă înainte de toate faptul că marfa pe care o menționează în cuprinsul său a fost primită pe navă, în vederea transportării ei la destinație.

Funcția probatorie a conosamentului nu se limitează însă numai la atât, ci adevăratește deopotrivă starea mărfurilor imbarcate, inclusiv cantitatea lor. Dacă acestea se prezintă normal — cel puțin la prima vedere — comandantul navei eliberează un conosament fără nici o mențiune sau rezervă referitoare la calitatea sau cantitatea caricului. Este un conosament așa-numit **clean** (curat). Prin definiție, acesta dă expresie deplină clauzei „încărcat în stare și în condiții bune”, care este imprimată pe document.

Conosamentul trebuie în orice caz să exprime fidel realitatea. Ca atare, dacă mărfurile imbarcate prezintă defecte aparente sau lipsuri cantitative, comandantul navei va înscrise mențiuni corespunzătoare în conosament. Altfel se expune să-și angajeze răspunderea pentru executarea defectuoasă a transportului, prezumându-se că încărcătura a fost în stare normală în portul de expediere. Un conosament care cuprinde indicații adiționale sau rezerve de felul celor arătate nu mai poate fi considerat **clean**. Este un conosament **dirty** sau **foul** (cu mențiuni).

2. În legătură cu funcția doveditoare a conosamentului **clean** s-a pus în practica arbitrală de comerț exterior problema dacă atestările pe care le cuprinde se limitează numai la starea mărfurilor încărcate sau și a ambalajelor acestora.

Prin hotărârea nr. 219 din 7 noiembrie 1978, pronunțată de Comisia de arbitraj de la București (C.A.B.), s-a decis că un conosament **clean** confirmă și calitatea aparent corespunzătoare a ambalajelor.

În speța la care ne referim, o întreprindere din București a vădit anumite produse unui cumpărător din Bruxelles, în baza contractului încheiat la 4 martie 1976. Marfa a fost expediată **via mare**, într-un ambalaj special și anume în pungi de polietilenă transparentă, de cite 50 kg. Fiecare pungă a fost introdusă, la rindul ei, într-un sac de iută. Imbarcarea a avut loc în portul Galați, cu destinația Anvers.

Cumpărătorul belgian a refuzat să plătească o parte din preț — sumă cerută prin acțiunea arbitrală de către vânzătorul român — pentru considerațiunea că o fracțiune din marfă se deteriorase din cauza ambalajului defect.

Organul arbitral a admis acțiunea vânzătorului din București și a obligat pe cumpărătorul belgian să achite diferența de preț restantă, reținând în fapt că ambalajul era corespunzător din punct de vedere calitativ la data imbarcării și că pretinsele defecte ale mărfii au survenit ulterior momentului când riscurile obiectului vindut au trecut asupra cumpărătorului, în condițiile clauzei F.O.B. stivuit.

Soluția organului arbitral a avut în vedere existența unui conosament **clean on board**, eliberat ca atare în portul de încărcare Galați. Potrivit hotărârii nr. 219/1978, un asemenea document produce „consecințe juridice privind modul de încărcare a mărfii și starea acesteia”. Noțiunea de „stare a mărfii” a fost înțeleasă în accepțiunea ei cea mai largă, incluzând și ambalajul. Potrivit raționamentului făcut de C.A.B., din moment ce în cuprinsul conosamentului lipseau orice fel de mențiuni sau de rezerve referitoare la starea pungilor de polietilenă și a sacilor de iută, de aici se poate deduce că ambalajul era — cel puțin aparent — pe deplin corespunzător.

Sub aspectul arătat, conosamentul constituie o **probă directă** a unei situații de fapt — buna stare aparentă a mărfii și ambalajului — care poate și trebuie să fie constatată de către comandantul navei, la data încărcării.

Este însă interesant de semnalat că hotărârea arbitrală în discuție a atribuit conosamentului **clean** și o funcție suplimentară, de **probă indirectă**, în sensul că modul de încărcare practicat în portul de expediere a fost propriu mărfii livrate. O asemenea deducție ni se pare rațională. În adevăr, din moment ce marfa și ambalajul prezintă o bună stare aparentă la depunerea pe puntea navei și cu ocazia stivuirii în cale, înseamnă că a și fost reglementar manipulată, operația tehnică de încărcare desfășurându-se normal. Dacă aducerea coletelor ori sacilor pe navă decurge în condiții defectuoase, marfa și ambalajul pot desigur suferi degradări.

3. Organul arbitral nu s-a mărginit la proba întemeiată pe cuprinsul conosamentului, care redă numai o situație aparentă, ci a înțeles să o completeze cu dovezi adiționale și anume o expertiză tehnică precum și declarații de martori referitoare la modul cum s-a efectuat încărcarea mărfii în portul Galați și descărcarea ei la destinație.

Admiterea acestor mijloace de probă denotă că, în concepția C.A.B., clauzele conosamentului referitoare la starea mărfii și ambalajului sunt opozabile atât expeditorului, cât și destinatarului, însă numai pînă la dovada contrară.

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

Deși constituie un **titlu probator**, conosamentul nu poate fi așadar tratat ca o probă de neînlăturat, irefragabilă, în ce privește atestările în discuție.

În speța ce ne preocupă, organul arbitral a reținut din probele administrate că sacii de iută erau noi și că, la încărcarea în portul Galați, au fost manipulați cu ajutorul unor palete de lemn, protejate cu hirtie, neavând nici un cirlig sau alt obiect metalic care să-i poată avaria.

Dimpotrivă, în portul de descărcare sacii au fost manipulați cu ajutorul unor **patentis grips**, adică mici planșe prevăzute cu cirlige. Comandantul navei care a efectuat transportul litigios a adresat o notă de protest împotriva folosirii unor asemenea utilaje, dar lucrătorii portuari au continuat să utilizeze cirligele.

În situația arătată, organul arbitral a reținut că probele administrative converg cu atestările din conosamentul **clean** și îl confirmă întru totul. În consecință, C.A.B. a apreciat, pe drept cuvânt, că „nu-și poate forma convingerea că rupturile (găurile) constatate la sacii în portul de destinație provin de la furnizor și că nu s-au produs după ce acesta și-a executat obligația de livrare și a transmis cumpărătorului riscurile în baza clauzei F.O.B. — cu alte cuvinte pe timpul transportului sau cu ocazia manipulărilor de la descărcare“.

Interpretarea dată astfel de organul arbitral, în speța examinată, conosamentului **clean**, atît sub aspectul obiectului la care se referă (mărfă și ambalaj), cît și din punctul de vedere al **puterii sale doveditoare** ni se pare corectă.

Dr. O. CĂPAȚINA

Clauze de rezervă de proprietate în dreptul R. F. G.

Foarte adesea, potrivit legislației în vigoare în R.F.G., în condițiile generale de vânzare din contractele de export-împort figurează clauza de rezervă de proprietate, care oferă asigurarea plății. Există, de fapt, două categorii de clauze de proprietate:

● **simple** — potrivit cărora vânzătorul rămîne proprietar al mărfii pînă la achitarea prețului acesteia, dar care nu au efecte decît atîta timp cît cumpărătorul rămîne în posesia mărfii;

● **prelungite** — cu diferite combinații posibile, oferind următoarele alternative:

— cumpărătorul se angajează să nu revindă marfa decît păstrînd dreptul de proprietate rezervat vânzătorului, printr-o nouă clauză în contractul de revînzare;

— cumpărătorul se angajează să nu revindă marfa decît stipulînd o nouă clauză în avantajul său;

— părțile convin să reporteze rezerva de proprietate asupra prețului datorat, pe care cumpărătorul îl va obține prin revînzarea mărfii, sau asupra produsului finit pe care-l va obține prin transformarea acesteia;

— vânzătorul păstrează proprietatea asupra mărfii, atît timp cît n-a primit plata nu numai a prețului de vânzare respectiv, ci și a altor creanțe pe care le are asupra cumpărătorului.

În cazul cînd debitorul nu efectuează plata, vânzătorul are două posibilități de acțiune:

— fie să se retragă din contract, invocînd rezilierea de drept, fără a fi obligat să-l pună în întîrziere pe debitor;

— fie să-l pună în întîrziere pe debitor și, la expirarea termenului, să ceară daune-interese pentru nerespectarea contractului.

Vînzătorului i se va restitui marfa după rezilierea contractului, sau va cere restituirea ei în același timp cu plata de daune-interese, în care caz suma acestora va fi diminuată.

Clauzele de rezervă a proprietății, în cazul cînd cumpărătorul dă faliment, sînt opozabile masei creditorilor acestuia.

Trebuie menționat că aceste clauze pot intra în conflict cu alte garanții reale acordate de către debitor, îndeosebi băncii sale. O astfel de garanție este cesiunea cu titlu de asigurare, care este un fel de gaj fără deposedare, referitor la mărfurile existente sau care intră în magazia debitorului. De asemenea, face parte din această categorie cesiunea globală, consimțită față de o bancă și care se referă la toate creanțele viitoare ale celui ce împrumută, inclusiv cele de care unul din furnizorii acestuia ar trebui să beneficieze prin efectul unei clauze de rezervă a proprietății.

Or, aceste garanții nefiînd supuse nici unei condiții de publicitate, mai mulți beneficiari diferiți se pot trezi că drepturile lor se referă la același obiect. Se aplică, în această situație, regula potrivit căreia garanția constituită prima are prioritate asupra celorlalte. Totuși, tribunalele vest-germane se orientează tot mai frecvent spre acordarea preferinței beneficiarului de proprietate rezervată, în detrimentul băncii cumpărătorului — și aceasta, prin referință la principiile bunei credințe.

C. D.

noțiuni, termeni, operațiuni

PREȚUL INTERNAȚIONAL de listă, de catalog, afișat și indexat

Procesul de diversificare a nomenclatorului de export sub aspectul produselor, tipurilor și dimensiunilor și perfecționarea metodelor de informare și documentare asupra cererii și mai ales în ce privește prognozarea evoluției prețurilor, au stimulat marile companii și grupuri de producători să treacă la practicarea de prețuri internaționale de liste și de catalog.

Această formă de preț internațional se folosește din ce în ce mai mult pentru produsele care se comercializează într-o gamă largă de sortimente și tipodimensiuni ca de exemplu, laminate, profile, țevi, rulmenți, motoare electrice etc. În ultimul timp practica acestor prețuri s-a extins și la alte produse ca de exemplu, tractoare, turisme, camioane, mașini, uneite etc. În cazul rulmenților sau profilelor, prețurile internaționale de catalog se stabilesc pentru așa zisele calități de bază în funcție de care prețurile se determină și la celelalte tipodimensiuni.

La prima vedere aceste prețuri internaționale ar părea că se stabilesc într-un mod asemănător prețului de monopol, aceasta avîndu-se în vedere faptul că prețul se determină de exportatori fără o negociere prealabilă cu importatorii.

Cum însă aceleași mărfuri sînt oferite de numeroase firme concurente pentru a atrage importatorii, se impune ca prețul să se determine cu luarea în considerație a acestei situații de fapt, urmărindu-se în același timp includerea în prețul de listă de către exportatori, a unor procente de beneficii caracteristice pieței.

Odată stabilite, prețurile de listă și de catalog nu rămîn la același nivel, ci se adaptează permanent în funcție de raportul dintre cerere și ofertă. În etapele cînd cererea pe piața externă se intensifică, exportatorii solicită prețuri majorate peste nivelul celor din cataloage sau liste. Dimpotrivă, în perioadele de dezechilibru între cerere și ofertă în favoarea ofertei, firmele exportatoare practică un sistem larg de bonificații și scăzăminte. Față de prețurile de contract sau de acord, prețurile de listă și de catalog au o mai mare stabilitate, acestea datorită faptului că înscrierea lor în cataloage tipărite și difuzate face mai dificilă modificarea acestora la intervale scurte de timp; în același timp ea se datorește și fundamentării tot mai temeinice, a cheltuielilor curente și a evoluției acestora în perspectivă.

Prețurile de listă și de catalog se aseamănă mai mult din punct de vedere al formării lor cu prețurile de licitație. Exportatorii pornesc la stabilirea lor într-o mai mare măsură de la cheltuielile proprii de producție, ele stînd și la baza calculului prețurilor interne. În măsura în care antecalculațiile care au stat la baza prețurilor interne au fost bine întocmite și prețurile internaționale formate pe baza lor, răspund într-o proporție mai mare sau mai mică cerințelor legate de fundamentarea acestora. Nu se poate spune însă că prețul internațional de listă nu tine seama de prețurile practicate de concurență. De aceea, prețurile naționale sînt supuse unul complex proces de corecturi, astfel încît ele să asigure promovarea și desfacerea produselor pe piață externă.

Faptul că prețul de catalog se aplică pe o perioadă mai mare de timp, necesită o fundamentare mult mai completă decît în cazul prețurilor internaționale de tranzacție sau licitație. În cazul acestora din urmă, fundamentarea se referă într-o mare măsură la eforturile curente, la nivelul acestora. În momentul cînd se întocmește oferta sau mai precis atunci cînd acesta urmează să se aducă. În procesul de fundamentare al nivelului prețurilor de listă și de catalog, prognozarea în perspectivă a cheltuielilor și a raportului cerere-ofertă, are un rol mult mai mare. Aceasta, din cauza caracterului mai stabil a prețurilor de catalog și de listă.

Un alt aspect se referă la faptul că în general, prețul de listă și de catalog se determină în condiția de livrare franco frontiera țării exportatoare. Aceasta deoarece este greu să se cunoască care vor fi cumpărătorii și ce condiție de livrare preferă.

O formă de preț internațional care se aseamănă din câteva puncte de vedere cu prețul de catalog sau listă, este prețul internațional „indexat”, practicat pentru țitei.

Indexarea prețului țiteiului s-a pus pentru prima dată în 1969, în rezoluția a IV-a a țărilor membre OPEC, care prevede ca prețurile informative și cele de decontare pentru țiteiul extras în țările membre să se determine obligatoriu de către guvernele statelor producătoare concesionare. Pînă în 1970 stabilirea acestor prețuri care stăteau la baza calculului redevențelor depindea într-o mare măsură de voința marilor monopoluri. După tratative îndelungate cu companiile petroliere, la 14 februarie 1971, s-a semnat la Teheran, acordul pentru prețurile țiteiului în țările Golfului Persic. Cu o lună mai tîrziu, la 20 martie în același an țările OPEC au semnat acordul pentru stabilirea prețurilor la țiteiul livrat prin porturile Mării Mediterane.

La stabilirea prețurilor pentru țitei, țările producătoare OPEC au avut în vedere:

- prețurile la produsele și serviciile importate de aceste state;
- prețurile la care se comercializează produsele petroliere în țările consumatoare;
- modificarea cursului de schimb al monedei folosite în cadrul decontărilor, respectiv al dolarului S.U.A.

Această legare a prețului țiteiului de prețul bunurilor importate, de prețul produselor petroliere și de fluctuația cursului de schimb a fost denumită „indexare”.

Evoluția evenimentelor a demonstrat că indexarea prețului țiteiului s-a dovedit o practică de durată.

PREȚUL INTERNAȚIONAL

În 1975 la conferința de la Alger s-au stabilit noi elemente funcție de care să se determine prețul țiteiului, dintre care se menționează:

- costul resurselor alternative de energie;
- costul transferului de tehnologie modernă către țările membre OPEC;
- costul dezvoltării economice viitoare a țărilor producătoare de țitei;
- prima de despăgubire pentru compensarea epuizării și răririi resurselor petroliere;
- parametrii calitativi și zonali;
- parametrii de ordin economic general.

În legătură cu parametrii calitativi și zonali se menționează că țiteiurile sînt de calitate diferite și extrase din zone mai apropiate sau mai îndepărtate de principalele țări consumatoare, fapt ce necesită stabilirea unor prețuri ech-

tabile și convenabile între producători. Această indexare încearcă să atenueze și eventual să elimine contradicțiile care există între producătorii de țitei la stabilirea prețului pentru fiecare tip în parte. În această direcție discuțiile se duc între producătorii de țiteiuri ușoare cu conținut scăzut de sulf și producătorii de țiteiuri grele cu conținut ridicat de sulf, între producătorii mai depărtați de principalele zone consumatoare și cei mai apropiați de aceste regiuni. Pentru soluționarea acestei probleme s-a adoptat de către țările OPEC un tip de țitei de referință „marker code”, țitei araban ușor, față de care se stabilesc prețurile celorlalte tipuri de țiteiuri prin indexare la parametrii calitativi și zonali. Această indexare a dat naștere la multe discuții. Algeria a încercat să soluționeze deosebirile de vederi prezentînd o nouă variantă de indexare care cuprindea următoarele propuneri:

- majorarea sau diminuarea prețului cu 3 cenți/bbl. pentru fiecare 1° API, diferit de markerul de 34° API;
- 3 cenți/bbl. pentru fiecare 0,1% sulf sub nivelul de referință de 1,7% sulf și 1 cent/bbl. pentru fiecare 0,1% sulf peste acest nivel;
- 1 cent/bbl. penalizare pentru țiteiurile de calitate inferioară celei a țiteiului de referință;
- ajustări mai mici pentru diferența de distanță în interiorul Golfului Persic.

A doua categorie de factori prevăzuți la indexarea țiteiului, se referă la parametrii de ordin economic general. Pornind de la ideea că fenomenele economice sînt într-o tot mai dinamică schimbare, parametrii de ordin economic general prezintă o deosebită importanță pentru indexarea prețului țiteiului. În prezent, acești parametrii luăți în considerație pentru indexarea prețului sînt următorii: 1. **Fluctuația monetară** — Pentru eliminarea efectelor negative ale acesteia, s-a propus ca prețul țiteiului să fie indexat funcție de DST sau să se creeze o monedă petrolieră. Astfel, conferința OPEC din iulie 1975 a marcat preferința pentru DST, ca sistem provizoriu de indexare la fluctuațiile monetare și a sugerat ideea creării unei monede petroliere; 2. **Inflația în schimburile comerciale** — Această propunere se referă la faptul că țările industrializate, încearcă să exporte inflația în țările consumatoare de produse manufacturate și alimentare, prin practicarea unor prețuri inflaționiste. S-a constatat că indicii publicați de țările membre OCDE subestimează inflația exportată. Pentru a se apăra împotriva acestui fenomen, s-a alcătuit un indice OPEC al prețului de import, cu ajutorul căruia să se poată măsura dimensiunea reală a transferului de inflație. S-a constatat pe baza acestui indice, că sporirea prețurilor importurilor țărilor OPEC, este de câteva ori mai mare decît cea înregistrată prin utilizarea indicelui OCDE al prețului de export; 3. **Costul transferului de tehnologie modernă** către țările OPEC — servicii, consulting, know-how etc., constituie o preocupare constantă a țărilor membre OPEC în eforturile lor de dezvoltare. În efectuarea acestui schimb, se manifestă o tendință de frinare din partea țărilor industrializate datorită poziției de monopol deținute de acestea, ceea ce le permite să ceară și prețuri de monopol.

Exportatorii de tehnologie au tendința de a păstra dependența în ceea ce privește forța de muncă calificată, piesele de schimb, tehnologiile de prelucrare și cercetare.

Greutăți se întîmpină și în domeniul comercializării produselor realizate în obiectivele nou construite. Costul transferului de tehnologie se consideră mult prea ridicat în raport cu rezultatele obținute și că un proces inflaționist are loc și în acest sector. Se impune deci găsirea unor soluții care să permită evaluarea inflației și în domeniul transferului de tehnologie și adoptarea unor măsuri de apărare corespunzătoare.

Prețul resurselor alternative de energie este un alt element de luat în calculul prețului indexat. Deși cunoașterea costului surselor alternative de energie a progresat mult față de trecut totuși cuantificarea influenței lor este greu de realizat, fapt pentru care indexarea prețului țiteiului la acești parametrii întîmpină dificultăți.

Cu ajutorul acestor fenomene economice și bazate pe concluziile rezultate din analiza lor, țările OPEC doresc

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

să demonstreze că actualul preț al țiteiului precum și creșterea lui în continuare este justificată.

Privită în această manieră, indexarea se caracterizează insuficient de realistă și echitabilă, deoarece ea ține seama numai de interesele exportatorilor de țitei și nu și de ale țărilor importatoare.

Pentru abordarea obiectivă și imparțială a problemei, la indexarea prețului țiteiului, se consideră să se aibă în vedere și unii parametri în favoarea țărilor importatoare. Astfel, se releva efectul negativ pe care îl are majorarea prețului țiteiului asupra țărilor în curs de dezvoltare care nu dispun de această prețioasă materie primă, indispensabilă ieșirii lor din stadiul de înapoiere economică, precum și de rolul dinamic pe care îl are și-l va mai avea această sursă de energie în dezvoltarea economiei mondiale în ansamblul ei. Se scoate în acest sens în evidență existența unor capitaluri imense în mâna citorva țări exportatoare de țitei și imposibilitatea reciclării normale a acestora pe plan internațional.

Dat fiind faptul că indexarea prețului țiteiului la parametrii enumerați mai sus se dovedește dificil de aplicat în practică, se pare că a câștigat teren și se aplică în prezent în practică, metoda indexării prețului țiteiului în funcție de prețul produselor petroliere de pe piețele spot unde acționează legea cererii și a ofertei.

Adoptarea acestei metode de indexare de către țările OPEC se datorește faptului că ea este mult mai operativă, mai ușor de aplicat și de justificat. Indexarea prețului țiteiului la prețul produselor petroliere, încearcă să limiteze beneficiile realizate de țările consumatoare prin prelucrarea acestuia la o marjă de beneficiu rezonabilă și justificată.

Această metodă de indexare pare să fie în general acceptată de țările consumatoare, singurul punct rămas în divergență fiind mărimea ratei de beneficiu.

dr. Ion OLTEANU

vademecum

Evaluarea potențialului de export

În scopul creșterii eficienței în activitatea de export la nivelul fiecărei întreprinderi producătoare se poate realiza o analiză multicriterială a produselor alternative ce pot fi oferite la export. În cele de mai jos prezentăm o metodologie simplă de perfecționare a nomenclatorului de export și de identificare a priorităților în diversificarea exportului.

Etapile principale de aplicare a acestei metodologii sînt următoarele:

1. Se întocmește lista produselor cu grad de prelucrare corespunzător, ce fac în prezent obiectul exportului, și a produselor neexportate, dar care se apreciază că dispun de debușee externe.

2. Se întocmește o grilă (vezi schema alăturată) incluzînd criteriile de evaluare a potențialului de export pe fiecare produs, detaliată pe factorii ce determină criteriul-obiectiv.

3. Se face evaluarea poziției fiecărui produs din listă față de factorii indicați în grilă, acordîndu-se note între 1 și 5, în funcție de oportunitățile prezentate de produs.

4. Pe baza punctajului obținut de fiecare produs se poate realiza o ordonare a produselor din nomenclatorul de export în funcție de eficiența economică a exportului și de bușeului potențial al produsului pe piețele externe.

O analiză mai adîncită poate fi făcută prin întocmirea unei grile pe fiecare țară de export a unui produs.

De asemenea, pot fi multiplicați factorii de influență sau numărul de criterii, cu condiția ca suma coeficienților de importanță să fie întotdeauna 100%.

Criteriul I	Posibilitatea asigurării livrărilor la export	Coeficient de importanță 30%
Factori :	1. Disponibil de mașini, echipament și resurse naturale.	5
	2. Posibilitatea aprovizionării cu materii prime și materiale de ambalat.	3
	3. Know-how tehnic.	2
	4. Capacitatea de a asigura mărfuri la nivelul standardelor internaționale.	4
	5. Eficiența transportului.	2
	6. Perspectivele exportului în contextul dezvoltării economice de ansamblu.	4
	Punctaj total :	20
	Ponderat cu coeficientul de importanță (20x0,30) =	6

Criteriul II	Posibilitatea asigurării livrărilor la export	Coeficient de importanță 10%
Factori :	1. Conținutul de muncă de calificare superioară.	4
	2. Ponderea materiilor prime și materialelor de ambalaj indigene.	5
	3. Avantajele comparative din facilități de politică comercială.	2
	Punctaj total :	11
	Ponderat cu coeficientul de importanță (11x0,10) =	1,1

Criteriul III	Oportunități de introducere pe piață	Coeficient de importanță 30%
Factori :	1. Gradul de penetrare pe piețele anvizajate a exportatorilor de produse cu performanțe superioare.	2
	2. Ritmul de creștere al importului prezent și în perspectivă pe piață.	4
	3. Poziția produsului față de concurența actuală și potențială.	3
	4. Țări sau regiuni ale unei țări care pot asigura o bună introducere.	1
	5. Stadiul introducerii cu alte produse pe piața respectivă — relațiile dezvoltate cu firmele locale.	5
	Punctaj total :	15
	Ponderat cu coeficient de importanță (15x0,30) =	4,5

Factorii	Beneficii înregistrate	Coefficient de importanță 30%
1. Aportul net valutar.		3
2. Valorifică superior materiile prime și materialele de ambalaj încorporate.		1
3. Antrenează noi resurse în valorificare.		1
4. Concentrația tehnologică a producției.		2
5. Crește gradul de utilizare a capacităților de producție existente.		1
6. Contribuție la formarea de personal cu calificare superioară.		2
Punctaj total :		10
Ponderat cu coeficient de importanță (15x0,30) =		3
Total punctaj produsul „X“ =		6+1, 1+4, 5+3 = 14,6

După cum se poate constata cu ușurință evaluarea punctajului acordat fiecărui factor presupune existența unui sistem informațional de marketing bine organizat. În fapt calitatea rezultatului economic obținut prin ordonarea produselor în funcție de potențialul de export depinde de calitatea informațiilor deținute de întreprindere.

Astfel definirea „avantajelor comparative” presupune cunoașterea caracteristicilor producției principalilor producători mondiali pentru respectivul produs „x”, introdus în grilă, a reglementărilor comerciale și politicii comerciale pe fiecare piață anvizată. La fel aprecierile privind „oportunitățile de export” presupun cunoașterea gradului de introducere pe piață a principalilor concurenți, dinamica pieței — ritmul de creștere, comportamentul de cumpărare, motivația cumpărătorilor și argumentele deținute de concurență, instrumentele de promovare utilizate etc. Cel mai bine ar putea fi implementată această grilă în activitatea compartimentului de export al întreprinderii producătoare unde există eventual un nucleu de marketing. Desigur că în aprecierile date pe factori poate fi cerut și concursul întreprinderilor de comerț exterior specializate, însă nu se poate cere acestora din urmă să implementeze metoda pentru fiecare produs din nomenclatorul propriu de export întrucât depășește capacitatea compartimentului de marketing ca arie de informații și timp de muncă disponibil.

În același timp factorii prevăzuți în grilă privesc optimizarea ofertei de export prin selecția dintre produsele unei anume structuri de producție pornind de la oportunitățile producției, în ceea ce privește consumurile materiale, de energie, de productivitate a muncii și care în același timp să aibă asigurată piața externă.

I. GEORGESCU

Informații

Preocupări pentru promovarea schimburilor

Festivalul internațional al filmelor publicitare de comerț exterior

Cel de-al 4-lea Festival internațional al filmelor de publicitate pentru comerț exterior desfășurat anul trecut în stațiunea Nisipurile de aur — Bulgaria a fost organizat de agenția de publicitate „Bulgarreklama” — Sofia, reunind întreprinderi de specialitate dintr-o serie de țări socialiste.

Cei 150 de specialiști în publicitate pentru comerț exterior prezenți la festival au avut posibilitatea să realizeze un util schimb de experiență prin vizionarea celor mai izbutite creații pe profil, prin organizarea de dezbateri pe teme cum ar fi: Rolul creației în realizarea tehnică a filmului publicitar pentru comerț exterior. În cadrul festivalului au fost acordate premii și diplome, celor mai bune creații pe categorii de filme. Cel de al 5-lea festival internațional al filmelor publicitare de comerț exterior va avea loc în 1981.

Simpozionul Camerelor de Comerț

Peste 100 de reprezentanți ai camerelor naționale de comerț din țări în curs de dezvoltare și dezvoltate s-au reunit în cadrul simpozionului pe tema cooperării tehnice dintre camere naționale de comerț, desfășurat în noiembrie trecut la New Delhi.

Simpozionul a fost organizat de Centrul de comerț internațional UNCTAD/GATT din Geneva împreună cu Camera Internațională de Comerț de camere de comerț din țări socialiste.

Organizatorul local a fost Federația Camerelor de comerț și industrie indiene. Au trimis observatori la simpozion o serie de organisme ONU ca: Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Comisia economică și socială ONU pentru Asia și Pacific, UNCTAD.

Simpozionul și-a propus să dezbată componentele principale ale programului de cooperare tehnică între camerele de comerț naționale pe care Centrul de comerț internațional îl lansează anul acesta, sub finanțarea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și a altor donatori ca: R.F. Germania, Suedia etc. Noul program vizează intensificarea activității promoționale a camerelor de comerț, pe calea dezvoltării cooperării internaționale între aceste organisme specializate.

Lucrările simpozionului au fost axate pe următoarele 4 arii problematice mari:

1. Structurile organizaționale necesare camerelor de comerț naționale pentru a desfășura activități de promovare, inclusiv aranjamente financiare.

2. Serviciile de promovare a comerțului exterior efectuate de camere, în special în domeniul informării și documentării, organizarea de târguri și expoziții, raționalizarea uzanțelor și documentelor comerciale.

3. Instruirea prin intermediul camerei a propriului personal ca și a altor cadre.

4. Rolul grupărilor regionale ale camerelor de comerț în promovarea exporturilor.

Au fost prezentate referate în cadrul simpozionului de reprezentanți ai Centrului de Comerț Internațional, Camerei Internaționale de Comerț, ai Biroului Internațional al Camerelor de Comerț, UNCTAD, Camerei de Comerț și Industriei a U.R.S.S., Camerei de Comerț Ungare, Asociației Camerelor Suedeze de Comerț și Industrie, Conferinței Permanente a Societăților Consulare Africane-Franceze, Comitetul de Simplificare a Procedurilor de Comerț Internațional și Comitetului Filipinez de Facilități Comerciale. Simpozionul a fost precedat de o întrunire a experților la Geneva.

Zonele libere

Academia „Stefan Gheorghiu” a editat recent o nouă lucrare „Zonele libere — promovarea exportului românesc prin cunoașterea și utilizarea acestora” (București, octombrie 1979), elaborată de dr. Toma Georgescu, Gheorghe Caraiani și Iancu Ursu. Lucrarea este menită să contribuie la efortul depus de această prestigioasă instituție pentru ridicarea nivelului de calificare profesională și politică a lucrătorilor ce muncesc în activitatea de comerț exterior. Totodată, prin lărgirea bagajului de informații în materie, experiența practică, de zi cu zi, capătă noi dimensiuni în profunzime.

O mențiune inițială marchează rolul hotărîtor ce revine producției, în special industriei în realizarea unei politici de perspectivă în domeniul relațiilor noastre economice externe, subliniindu-se necesitatea imperioasă a introducerii în fabricație a produselor prin care se realizează valorificarea superioară a materiilor prime, la un nivel tehnic ridicat, competitive pe piețele externe.

După definirea în prealabil a conceptului de zone libere — istoric, importanță economică, calificare operațiuni specifice și rentabilitatea acestor operațiuni (prelucrare activă prin inobilare, prelucrare pasivă și reexport de mărfuri) — sînt tratate succesiv zonele libere ca atare. Trebuie remarcată ideea programatică a autorilor de a pune la dispoziția celor care sînt angajați în activitatea complexă a operațiilor de export și de import, metode moderne, în concordanță cu evoluția și uzanțele cu caracter internațional, vizînd ridicarea calității și sporirea eficienței acestor operațiuni. În concretizarea acestei idei, tratarea zonelor libere din punct de vedere practic este precumpănitoare.

Organizarea expunerii acestor puncte de interferență economică situate în spații diverse, la nivel planetar, este realizată prin segmentarea vastului tablou în zone libere din Europa, din Asia, din Africa, din America de Sud, Centrală și de Nord și, în sfîrșit, în zonele și porturile libere din România.

În tratarea fiecărei zone libere din secțiunile menționate, sînt furnizate date utile — loc de amplasare, suprafața amenajări privind operațiuni de încărcare, descărcare a vapoarelor, trenurilor, autocamioanelor, taxe de antrepozit, aspecte vamale, mijloace de transport etc.

În secțiunea destinată zonelor și porturilor libere din România sînt expuse date diverse privind existența istorică, sub diferite forme, a unor zone libere în porturile românești, Brăila, Galați, Tulcea, Constanța și Sulina.

Este marcată oportunitatea reînființării portului liber Sulina, hotărîtă prin Decretul nr. 294/1978, reliefindu-se importanța acestui port liber sub multiple raporturi.

Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.C.E.

Proiecte de dezvoltare

Iordania a primit un împrumut de 15 milioane dolari de la Banca Mondială pentru a face față creșterii cererii interne de energie electrică. Proiectul vizează electrificarea a 33 de sate din centrul țării, cu o populație totală de 46 000 de locuitori.

Nigeria. Sectorul agricol al acestei țări va beneficia de punerea în lucru a unui proiect ce vizează crearea unui institut de formație agricolă și de gestiune rurală; insti-

tutul va fi amplasat la Ilorin, localitate ce se află la nord de Ibadan, capitala țării. Proiectul se va sprijini și pe un împrumut acordat de Banca Mondială, în valoare de 9 milioane dolari.

Kenya va primi de la Banca Mondială un împrumut de 90 milioane dolari pentru finanțarea unui proiect rutier care prevede atât întărirea și reconstrucția drumurilor bituminate cît și modernizarea drumurilor de pămînt și a celor pietruite existente.

Siria beneficiază de un împrumut de 30 de milioane dolari acordat de Banca Mondială pentru un proiect de drenaj vizînd frînarea salinizării apelor și creșterea producției agricole în bazinul inferior al Eufratului. Proiectul vine în sprijinul a 23 000 familii de agricultori.

Coasta de Fildeș a obținut de la Banca Mondială un împrumut de 14,2 milioane dolari pentru a sprijini finanțarea unui proiect în valoare totală de 63,6 milioane dolari care cuprinde: construirea de hoteluri, ameliorarea rezervației naționale de la Azagny și asistență tehnică pentru organisme din sectorul turistic.

În afara Băncii Mondiale, proiectul va mai fi finanțat de către statul Coasta de Fildeș (1,5 milioane dolari), de către financiar intermediari (26,9 milioane dolari) și de către investitori particulari (21 milioane dolari). Pentru cei 14,2 milioane dolari împrumutați de la Banca Mondială se va plăti o dobîndă de 7,9% pe an.

Mexicul a obținut un împrumut de 80 milioane dolari de la Banca Mondială pentru realizarea celui de-al doilea proiect al său pentru fabricarea de îngrășăminte chimice. Prin realizarea acestui proiect Mexicul va dispune de o capacitate de producție a îngrășămintelor chimice capabilă să răspundă creșterii prevăzute a cererii interne de îngrășăminte fosfatice și azotoase pînă în anul 1985.

Marocul a beneficiat de un împrumut de 25 milioane dolari de la Banca Mondială pentru finanțarea primului său program integrat de dezvoltare a micii industrii. Proiectul are în vedere crearea a 200 mici întreprinderi cu cel puțin 5000 de noi locuri de muncă.

Portugalia a primit de la Banca Mondială și filiala sa, Asociația Internațională pentru Dezvoltare (I.D.A.), un împrumut de 85 milioane de dolari pentru următoarele două proiecte: primul proiect vizează susținerea creșterii economice în întreprinderile mici și mijlocii și va primi 40 milioane de dolari; cel de al doilea (45 milioane dolari) proiect are în vedere dezvoltarea rețelei rutiere.

Egiptul a primit un credit I.D.A. în valoare de 32,5 milioane dolari destinat expansiunii și ameliorării instalațiilor turistice, de servicii publice, de transport și de comunicații la Luxor și Abu Simbel pentru promovarea mai intensă a turismului în aceste locuri. În cadrul aceleiași acțiuni va fi renovat și Muzeul Egiptean din Cairo, care va primi și asistență tehnică pentru dezvoltarea sa.

Senegalul va beneficia de un credit de 22 milioane dolari acordat de I.D.A. în scopul susținerii unui proiect pentru educație vizînd creșterea numărului de tehnicieni și cadre superioare necesare sectoarelor moderne ale agriculturii și industriei.

Creditul este rambursabil în 50 de ani și nu comportă dobîndă ci numai o comision de 0,75% pe an pentru acoperirea cheltuielilor administrative.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Aspecte privind răspunderea în contractul de executare a pazei

1. În concordanță cu cerința unei apărări ferme a proprietății socialiste, prin Decretul nr. 231/1974 s-a reglementat paza bunurilor aflate fie în administrarea directă a unităților socialiste și a instituțiilor, fie în proprietatea organizațiilor cooperatiste și altor organizații obștești. Paza bunurilor proprietate socialistă are drept scop să asigure apărarea întregii avuții naționale împotriva sustragerilor, incendiilor, exploziilor și oricăror acte de distrugere sau degradare.

În virtutea art. 1 din Decretul nr. 231/1954, paza bunurilor proprietate socialistă se organizează și se execută în raport de importanță și specificul acestora, prin pază militară, pază militarizată, pază proprie a unităților socialiste de stat și obștești și pază obștească. Paza bunurilor, la obiectivele stabilite, se prestează în temeiul contractului de pază, care se încheie, în prezența, unor premise în planul de pază și cu titlu oneros, între unitatea socialistă prestatoare — păzitor — și unitatea socialistă beneficiară a prestațiilor de pază.

Răspunderea pentru pagubele ce s-au cauzat ca urmare a neexecutării obligațiilor contractuale de către corpul de pază militarizată, reglementată în art. 19 din Decretul nr. 231/1974, se întemeiază pe o prezumție legală de cauzalitate. Într-adevăr, este evident că între conduita păzitorului și paguba produsă prin sustragerea unor bunuri proprietate socialistă nu există raport de cauzalitate. Dar unitatea prestatoare răspunde nu pentru că activitatea sa omisivă ar fi cauzat în mod direct și nemijlocit prejudiciul, ci datorită faptului că, în temeiul contractului de pază încheiat cu unitatea beneficiară, și-a asumat obligația de a împiedica producerea unor fapte păgubitoare.

Altfel zis, unitatea prestatoare răspunde pentru faptul că personalul său de pază militarizată nu și-a îndeplinit în mod corespunzător și eficient atribuțiile ce-i reveneau potrivit legii, producând posibilitatea săvârșirii unor sustrageri din avutul obștesc.

2. În legătură cu răspunderea pentru neexecutarea contractului de pază, s-a ridicat întrebarea dacă unitatea păgubită este în drept să acționeze corpul de pază militarizată, după ce în prealabil se constituise parte civilă în procesul penal pornit împotriva autorului sustragerii. Altfel zis, dacă unitatea păgubită este în drept să cumuleze răspunderea delictuală a autorului pagubei, cu răspunderea contractuală a unității prestatoare de pază.

Astfel, într-un litigiu, organul arbitral a respins pretențiile de obligare a corpului de pază militarizată — pîrit la plata de despăgubiri pentru neîndeplinirea obligațiilor asumate prin contractul de pază, cu motivarea că beneficiarul-reclamant se constituie anterior parte civilă în procesul penal pornit împotriva autorului sustragerii. Alegerea o dată făcută, partea păgubită nu mai poate reveni asupra ei, potrivit principiului electa una via secunda non perimitur.

Hotărîrea pronunțată a fost desființată prin Decizia P.A.S. nr. 1911 din 21 august 1979. În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că prin acțiunea arbitrală reclamantul valorifică pretenții la plata de despăgubiri decurgînd din contractul de pază încheiat cu unitatea prestatoare, în

tîmp ce în procesul penal, pornit împotriva autorului furtului, s-au valorificat pretenții la plata de daune derivînd din comiterea unei fapte ilicite, unei infracțiuni.

Pretențiile unității păgubite avînd, în cele două procese, temeiuri juridice deosebite, nu se poate considera că, alegerea fiind făcută, se aplică principiul electa una via secunda non perimitur. De altfel, instanța penală nu are cădere să judece acțiuni civile izvorite din alte temeiuri decît cele cauzate prin infracțiune; pretențiile întemeiate pe un raport contractual intervenit între două unități socialiste pot fi soluționate doar de către Arbitrajul de Stat.

Totodată, s-a reținut că admisibilitatea cumulului celor două răspunderi nu îndreptățește unitatea păgubită să cumuleze și două reparații: de la infractor, care a produs direct paguba și de la unitatea prestatoare, care, prin faptul că nu și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile asumate prin contractul de pază, nu a împiedicat producerea acestei pagube. În măsura în care unitatea păgubită va fi desdăunată în temeiul contractului de pază, păzitorul este îndreptățit ca, potrivit art. 19 alin. 3 din Decretul nr. 231/1974, să se subroge în toate drepturile acestei unități împotriva autorului pagubei.

3. S-a mai ridicat problema dacă prevederile art. 50 din Decretul nr. 221/1960 nu constituie un impediment pentru acționarea corpului de pază militarizată de către unitatea beneficiară.

Potrivit art. 50 din Decretul nr. 221/1960: „Pentru repararea pagubelor produse organizațiilor socialiste prin infracțiuni, vor fi urmărite mai întîi bunurile persoanelor fizice, vinovate — în cazul cînd sînt solvabile — și numai după aceea bunurile organizațiilor socialiste răspunzătoare civilmente“.

Prin Decizia P.A.S. nr. 3164 din 29 decembrie 1979, s-a statuat că nu poate fi reținută apărarea corpului de pază militarizată că exercitarea acțiunii beneficiarului împotriva sa este condiționată de dovada solvabilității sau insolvabilității infractorului, care a fost obligat în prealabil la despăgubiri prin hotărîrea penală.

Într-adevăr, art. 50 din Decretul nr. 221/1960 stabilește o anumită ordine în executarea silită a creanțelor unităților socialiste, urmărindu-se ca, ori de cîte ori este posibil, pagubele cauzate avutului obștesc prin infracțiuni să fie acoperite mai întîi din bunurile persoanei fizice și numai după aceea, în măsura în care creanța unității păgubite creditoare nu a fost integral acoperită, executarea silită să aibă loc asupra disponibilităților bănești ale unității comitente debitoare. Dar aceste prevederi se aplică în faza executării silită a hotărîrii penale, prin care s-a soluționat latura civilă a cauzei.

Ca atare, nu se poate considera că, prin incidența art. 50 din Decretul nr. 221/1960, a fost limitat însuși dreptul beneficiarului de a acționa pe păzitor pentru modul necorespunzător în care a executat contractul de pază. Fondul dreptului beneficiarului de a invoca încălcarea art. 19 din Decretul nr. 231/1974, care declară răspunzător pe păzitor de pagubele cauzate ca urmare a neexecutării obligațiilor contractuale asumate, nu suferă nici o atingere.

Desigur, la executarea hotărîrii arbitrale prin care păzitorul a fost obligat la plata de despăgubiri, aceasta este în drept să solicite organului de executare, în temeiul art. 50 din Decretul nr. 221/1960, să fie discutate, adică urmărite, mai întîi bunurile autorului furtului, în măsura în care este solvabil, adică are bunuri prezente urmăribile și valorificabile și numai după aceea să se efectueze decontarea bancară executorie asupra disponibilităților sale bănești.

Rezolvările la care s-a oprit primul arbitru de stat în cele două decizii analizate sînt de natură să asigure creșterea răspunderii în asigurarea unei paze eficiente a bunurilor proprietate socialistă.

Răspunderea pentru depășirea consumului de energie electrică

Necesitatea încadrării consumului de energie electrică în cotele alocate, ca și utilizarea judicioasă a acestei importante surse de energie, a determinat adoptarea rezolvărilor la care ne vom referi în cele ce urmează.

1. Unul dintre parametrii consumului de energie electrică este puterea maximă stabilită pentru orele de vîrf. Nerespectarea acestei puteri determină aplicarea unei majorări tarifare de 200%, conform art. 327 din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1968.

Uneori, în legătură cu aceste puteri maxime stabilite de către organele competente din cadrul întreprinderilor de rețele electrice, se ridică obiecțiuni de către întreprinderile beneficiare consumatoare. Obiecțiunile vizează limitele puterii, respectivele întreprinderi solicitînd puteri maxime superioare celor stabilite.

Asemenea obiecțiuni se rezolvă de către Ministerul Energiei Electrice care trebuie sesizat neîntîrziat în acest scop. Inițiativa sesizării revine întreprinderii consumatoare.

Care este consumul admis pentru orele de vîrf pînă la data rezolvării obiecțiunilor?

După cum rezultă din Decizia primului arbitru de stat nr. 663/1979, pînă la data rezolvării, consumul trebuie încadrat în puterea stabilită.

Facem precizarea că problema se pune numai atunci cînd, prin obiecțiuni, se tinde la majorarea puterilor maxime stabilite pentru orele de vîrf. Pînă la rezolvarea obiecțiunilor întreprinderea consumatoare trebuie să se încadreze în limitele puterilor maxime comunicate. Contrar, este posibilă de aplicarea majorării tarifare.

2. O soluție similară se impune în cazul semnării contractului de furnizare cu obiecțiuni referitoare la cantitatea de energie electrică care urmează să fie livrată.

Energia electrică se planifică prin repartiții emise de către coordonatorul de balanță.

În măsura în care obiecțiunile nu se întemeiază pe prevederile repartiției — respectiv, se solicită o cantitate de energie electrică superioară aceleia repartizate — întreprinderea consumatoare nu este îndreptățită să absoarbă din sistem decît o cantitate de energie electrică echivalentă cu cea prevăzută în proiectul de contract și care este identică cu cantitatea specificată în repartiție.

Această soluție se întemeiază și pe împrejurarea că neînțelegerea precontractuală nu se poate rezolva cu nesocotirea elementelor cuprinse în repartiție. Cu alte cuvinte, atîta timp cît repartiția nu este majorată la nivelul solicitării întreprinderii beneficiare, nu se poate obține perfectarea contractului la nivelul cantității de energie electrică cerută prin obiecțiuni.

3. Dat fiind caracterul strict planificat al consumului de energie electrică, insuficiența cantității repartizate nu poate constitui temei pentru exonerarea de plata penalităților aferent consumului realizat în depășire.

Adoptarea soluției contrare — prin care s-ar exonera unitățile consumatoare, pe acest motiv, de plata penalităților — ar însemna ca organele arbitrale să se substituie organului investit de lege cu planificarea consumului de energie electrică și stabilirea cotei care revine fiecărei unități consumatoare.

Prin urmare, în asemenea situații, unitățile consumatoare trebuie să stăruie în cererea lor privind suplimentarea repartiției, aceasta fiind unica cale pentru a nu fi obligate să plătească penalitățile pretinse de către întreprinderile furnizoare de energie electrică.

4. În ceea ce privește termenul de prescripție aplicabil — fiind vorba de penalități — sînt incidente dispozițiile art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958. Ca atare întreprinderile furnizoare de energie electrică sînt obligate să-și valorifice dreptul la penalități în cadrul termenului de 6 luni.

În ipoteza în care unitatea obligată la plata penalităților are posibilitatea să le recupereze, în totalitate sau parțial,

de la o terță unitate din culpa căreia a ajuns în situația de a plăti penalități pentru depășirea consumului de energie electrică, termenul de prescripție aplicabil este cel de 18 luni prevăzut de art. 3 al aceluiași decret.

Intr-adevăr, în situația dată, unitatea reclamantă, neavînd un drept propriu la penalități, pretinde cu titlu de daune suma care a fost obligată drept penalități față de întreprinderea furnizoare de energie electrică. Or, unor pretenții la daune nu le sînt aplicabile dispozițiile legale care stabilesc termenul de prescripție în materie de penalități.

I. ICZKOVITS

raportul de muncă

Răspunderea materială pentru penalizările nesolicitate

În literatura juridică s-au exprimat opinii diferite în legătură cu eventuala răspundere materială pentru penalizările nesolicitate de unitățile economice — părți ale unor contracte economice — pentru nerealizarea unor obligații contractuale sau realizarea acestora cu întîrziere. Se susține, astfel, într-o opinie, că penalizările nesolicitate în termenele legale de prescripție urmează a se imputa personalului muncitor vinovat de neacționarea în termen (vezi, în acest sens C. Jornescu, în „Activitatea financiară. Controlul economic“, editată de „Revista economică“ — București, 1974, pag. 462; Dr. C. Jornescu, „Răspunderea materială pentru nesolicitarea penalităților“, în Supliment la Revista economică, nr. 46/1979, pag. 13—14). Autorul acestei susțineri se bazează, în esență, pe motivarea că prin nesolicitarea unor penalizări datorate în temeiul unui contract economic unitatea creditoare își vede diminuat fondul propriu de participare la beneficii a oamenilor muncii.

Într-o a doua interpretare, se susține că aceste penalizări sînt imputabile personalului muncitor culpabil, însă numai dacă și în măsura în care se dovedește că a existat un prejudiciu care ar fi putut fi acoperit prin obținerea penalizărilor solicitate. La baza acestei a doua soluții stau prevederile Legii nr. 71/1969, potrivit cu care unitatea socialistă debitoare datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa, în măsura în care acesta nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităților prevăzute în contract. (Vezi, în acest sens: „Sanda Ghimpu, Ian Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mohanu. „Dreptul muncii“, Tratat, volumul II, Editura științifică și enciclopedică, București, 1979, pag. 88).

Odată expuse aceste două poziții diferite, se pune în discuție care dintre aceste puncte de vedere este cel legal și care, deci trebuie adoptat întrucît nu este în discuție o problemă cu caracter pur teoretic, ci una mai ales cu un pronunțat caracter practic, care confruntă activitatea compartimentelor de muncă ale unităților socialiste, cit și organele de jurisdicție a muncii.

Este adevărat că, potrivit art. 44 al. 2 din Legea nr. 71/1969, — modificată și completată prin Legea nr. 3/1979 — „despăgubirea se datorează numai în măsura în care prejudiciul nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităților prevăzute în contract și privește atît paguba suferită cît și beneficiul nerealizat“.

Împrejurarea că prin solicitarea penalităților nu se urmărește repararea unui prejudiciu în patrimoniul creditoarei solicitantă a penalităților, nu echivalează cu lipsa unui prejudiciu final în patrimoniul acesteia. Și iată de ce. Prin Legea nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, în strînsă concordanță cu măsurile adoptate pe plan politic pentru întărirea autogestunii economico-financiare și a autoconducerii muncitorești au fost instituite fondurile proprii ale unităților economice de stat (vezi

Secțiunea a II-a din Lege, art. 15—27 inclusiv), iar între aceste fonduri proprii figurează și fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii" (art. 17 litera „a”).

Or, diminuarea acestui fond, deja constituit, la sfârșitul fiecărui an, constituie, fără nici un dubiu, un prejudiciu cert și actual în patrimoniul unității creditoare, apt a fi imputat personalului muncitor vinovat de nesolicitaarea penalităților.

Soluția la care aderăm, aceea a imputabilității contravalorii penalităților nesolicitate din culpa lucrătorilor culpabili ai unităților economice de stat, poate fi fundamentată și cu prevederile Legii nr. 29/1978, cit și cu prevederile Decretului nr. 390/1977. Astfel, art. 56 din legea nr. 29/1978 prevede că „amenzile și penalitățile care nu se datoresc vinovăției unei persoane, în măsura în care nu se acoperă din cele încasate cu același titlu, se suportă, în condițiile legii, din beneficiile lăsate la dispoziția unităților economice, precum și din alte resurse”. De asemenea, potrivit art. 1 din Decretul nr. 390/1979, „amenzile și penalitățile care nu se datoresc vinovăției unei persoane, rămase neacoperite din cele încasate de unitatea economică în măsura în care acestea nu au altă destinație stabilită prin lege, se suportă de fiecare unitate economică din beneficiile proprii realizate, înainte de efectuarea reparatiilor prevăzute de reglementările în vigoare” (al. 1), iar „la unitățile economice la care nu se asigură acoperirea amenzilor și penalităților din beneficiile realizate sau cărora li s-au aprobat, în mod excepțional, subvenții, acestea se suportă din rezultatele financiare ale anului respectiv” (al. 2).

Așadar, orice penalitate solicitată și obținută influențează în mod favorabil fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii, deoarece cu cât quantumul penalităților obținute este mai mare cu atât mai favorabil este soldul rezultat din compensarea penalităților obținute cu cele plătite altor unități și, deci, în aceeași măsură se va diminua mai puțin fondul de participare la beneficii a oamenilor muncii.

Acestei motivări li s-ar putea obiecta cu prevederile art. 103 din Codul muncii, potrivit cu care „în stabilirea răspunderii materiale, paguba ce trebuie reparată nu cuprinde foloasele nerealizate de unitate ca urmare a faptelor săvârșite de cel încadrat în muncă”. Obiecția nu poate fi însă acceptată, întrucât nu este vorba despre nerealizarea unor beneficii, ci despre diminuarea unui fond propriu, cel de participare a oamenilor muncii la beneficii, fond deja realizat la sfârșitul fiecărui an de plan, dar care, tot anual, se diminuează cu contravaloarea penalităților nesolicitate din culpa unor categorii de personal muncitor.

Astfel privind problema în discuție, singura concluzie care se impune — credem, — cu necesitate, este aceea a antrenării răspunderii materiale a personalului culpabil de neacționarea în termen. De altfel, soluția se armonizează și cu economia și finalitatea Legii nr. 71/1969 (art. 47) din care rezultă cu claritate că solicitarea penalizărilor în caz de neexecutare ori de executare cu întârziere a contractelor economice, este obligatorie, această chestiune nefiind lăsată de legiuitor la aprecierea părților contractante.

Nu mai puțin, a admite ideea contrară, ar însemna a exonera de răspundere materială pe cei culpabili de neacționarea în termen și a trece efectele cu caracter patrimonial ale acestei inacțiuni culpabile asupra altor membri ai colectivului de oameni ai muncii care nu numai că nu au nici o culpă în legătură cu neacționarea în termen, dar poate și-au realizat sarcinile și angajamentele de sporire a beneficiului unității, ori poate chiar și-au depășit aceste sarcini, ceea ce considerăm că este cu totul inadmisibil și în totală contradicție cu principiile autoconducerii muncitorești și ale auto gestiunii economico-financiare în concordanță cu care fiecare membru al unui colectiv de oameni ai muncii trebuie să acționeze cu maximum de diligență în administrarea fondurilor materiale și bănești puse de stat la dispoziția aceluia colectiv și să obțină maximum de eficiență.

Nu mai puțin, este însă posibil ca unitatea socialistă creditoare să solicite aceste penalități, dar, din anumite

motive exoneratoare de răspundere contractuală economică, să nu le obțină. Raportat la aceasta, se pune în discuție dacă, odată pierdute termenele de acționare a partenerilor contractuali culpabili de neexecutarea ori executarea cu întârziere a contractelor economice, quantumul penalizărilor nesolicitate este automat imputabil personalului presupus vinovat. Răspunsul este negativ. Este de principiu că pentru antrenarea răspunderii materiale, pe lângă prejudiciul cauzat unității, mai trebuie îndeplinite, cumulativ, și alte condiții: calitatea de persoană încadrată în muncă, fapta ilicită a persoanei încadrate, în legătură cu munca ei, raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu și, în sfârșit, vinovăția persoanei încadrate. Cu ocazia analizării necesității și oportunității emiterii deciziei de imputare pentru quantumul penalizărilor nesolicitate, urmează a fi analizate toate aceste condiții și numai dacă acestea sînt întrunite cumulativ, se va trece la emiteria deciziei de imputare.

Fiind confruntat cu o speță în care s-a pus problema răspunderii juriconsultului pentru neintroducerea unei acțiuni, iată ce a decis Tribunalul județean — Constanța, recent: „instanța, sesizează în cadrul unei contestații împotriva deciziei de imputație emisă în sarcina juriconsultului considerat vinovat a nu fi introdus o acțiune este îndreptățită să examineze existența dreptului care urma să fie valorificat prin acea acțiune. Dacă se constată nelegalitatea ori netemeinicia pretențiilor unității (ce ar fi trebuit să formeze obiectul acțiunii, a cărei neintroducere a generat imputația în litigiu), instanța, urmează să exonereze pe juriconsult de răspundere” (Decizia civilă nr. 522 din 10 mai 1978, în R.R.D. nr. 2/1979, pag. 63).

Gheorghe S. BRĂNDUȘEA

Prevederi de drept al muncii in legislația economică

Unitatea dreptului socialist ca expresie a concordanței depline a intereselor generale cu cele personale în oriundirea socialistă se vedește nu numai în faptul că el este constituit într-un sistem coerent, așa cum s-a arătat în mod consecvent în literatura juridică de specialitate (cităm numai I. Ceterchi și colectiv, Teoria generală a statului și dreptului, Editura didactică și pedagogică București 1969, p. 432), ci și în faptul că unele prevederi care prin conținut și incidență aparțin unei ramuri a dreptului se regăsesc în reglementări proprii aplicabile altor sectoare de activitate social-economică. Ne limităm a da exemplu faptul că numeroase prevederi cu caracter administrativ sînt integrate în acte normative cu conținut financiar sau dispoziții de drept al muncii în legislația economică ori în cea administrativă.

În numeroase numere din Suplimentul revistei au fost evidențiate norme de drept al muncii integrate în acte normative aparținînd dreptului economic. S-au analizat astfel modalitățile și aspectele răspunderii disciplinare și ale răspunderii materiale în domeniul calității produselor, serviciilor și construcțiilor (adică în Legile nr. 7/1977 și nr. 8/1977 acte normative aparținînd dreptului economic), încheierea, modificarea și încetarea contractului de muncă a personalului din cadrul compartimentelor de control tehnic al calității, reglementarea răspunderii disciplinare a personalului în cadrul Legii nr. 71/1969 etc.

În cele ce urmează ne propunem a prezenta și analiza unele prevederi de drept al muncii inserate într-un recent act normativ (Decretul Consiliului de Stat nr. 465/1979 în B. Of. I. nr. 1/1980) aparținînd Legislației economice.

● Potrivit art. 30 alin. 2 lit. a din actul normativ citat, economiile obținute prin depășirea duratei de serviciu normale a ambalajelor constituie unul dintre criteriile de premiere a personalului muncitor care a contribuit la obținerea acestora.

Prin dispoziția legală la care ne referim se adaugă la criteriile pentru acordarea premiilor prevăzute de Legea nr. 57/1974, (modificată prin Legea nr. 4/1978) și realizarea de economii la ambalaje prin depășirea duratei lor de serviciu normale. Organele de conducere colectivă din unitățile economice vor trebui să aibă în vedere și acest nou criteriu legal atunci când procedează la acordarea premiilor. De asemenea, în cazul în care s-au formulat contestații în privința modului în care au fost acordate premiile, organul cu competență legală va trebui să constate dacă ele sînt sau nu întemeiate avînd în vedere și acest nou criteriu.

● Potrivit art. 34 din Decret, sarcinile ce revin personalului din unitățile de desfacere privind recuperarea, refolosirea și gospodărirea ambalajelor constituie obligații de serviciu și se iau în calcul la stabilirea normelor de muncă pentru acest personal.

Prevederea citată are drept efect direct și imediat faptul că în conținutul normei de muncă a personalului din unitățile de desfacere se vor include și activitățile legate de recuperarea, refolosirea și gospodărirea ambalajelor. Dar dispoziția legală la care ne referim, stabilind că aceste activități constituie sarcini de serviciu ale personalului, are și un efect indirect și anume: depășirea sau nerealizarea lor poate reprezenta unul dintre criteriile pentru diminuarea sau majorarea retribuției tarifare a celor în cauză, aplicîndu-se în mod corespunzător prevederile Legii nr. 57/1974 (modificată).

● Este, de asemenea, de evidențiat și norma cuprinsă în art. 49 din Decretul nr. 465/1979 în sensul că încălcarea dispozițiilor sale poate atrage răspunderea disciplinară, ceea ce înseamnă că prevederile sale reprezintă sarcini de serviciu ale persoanelor încadrate la unități în care se desfășoară activități în legătură cu recuperarea și valorificarea resurselor materiale nefolosibile, precum și cu utilizarea și circulația ambalajelor.

Dr. C. JORNESCU

financiar

Răspunderea materială în cazul delegărilor nelegale

În literatura juridică de specialitate a fost analizată răspunderea juridică (civilă, penală, materială, administrativă), în cazul încadrărilor, precum și a desemnărilor sau delegărilor de atribuții. S-a plecat de la premisele că atît operațiunea juridică este legală cît și persoana ce dispune numirea, desemnarea sau delegarea precum și cel încadrat, desemnat sau delegat, îndeplinesc condițiile legale cu privire la competența juridică, capacitate etc.

În atare condiții, cînd prevederile legii sînt respectate, răspunderea juridică pentru faptele ilicite și păgubitoare aparține autorului, adică persoanei încadrate, desemnate sau delegate. În acest sens s-a pronunțat în mod majoritar literatura de specialitate (cităm numai Teofil Pop, Răspunderea juridică în cazul delegării de autoritate, Revista Română de drept nr. 6/1976 p. 30 și urm.). Practica judiciară a fost constant și unanimă în acest sens.

Nu a fost însă analizată răspunderea materială pentru faptele ilicite și păgubitoare ale celui delegat (desemnat). În situația cînd delegarea sau desemnarea s-a dispus de o persoană fără competență legală, autorul pagubei îndeplinind condițiile de fond și de formă pentru a fi gestionar (are studii, nu are antecedente penale etc.).

Punem anume în discuție o împrejurare relatată de cititorii noștri și anume, dacă are răspundere materială contabilul șef pentru pagubele pricinuite de o persoană

pe care a desemnat-o de a face plăți privind retribuțiile și alte drepturi de retribuire într-o întreprindere cu subunități dispersate teritorial, cînd cel în cauză îndeplinea condițiile de a fi gestionar.

Revizia contabilă a dispus stabilirea răspunderii materiale în mod conjunct a casierului plător și a contabilului șef care l-a desemnat, pentru pagubele pricinuite de primul, motivînd că, potrivit art. 25 alin. 2 din Regulamentul operațiilor de casă aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 209/1976, desemnarea este de atributul exclusiv al conducătorului de unitate.

Concluzia la care a ajuns revizia contabilă este potrivnică principiilor care domină răspunderea materială, încălcînd însă și unele prevederi legale.

Este adevărat că desemnarea ce a avut loc în acest caz ca și orice altă încadrare în funcție dispusă de persoană fără competență este nulă. Astfel, numirea în funcție ori delegarea de atribuții dispuse de o altă persoană sau organ, decît cele prevăzute de Legea nr. 5/1978 sînt nule. Această nulitate însă, fiind proprie dreptului muncii, produce efecte limitate și numai asupra contractului de muncă sau a operațiunii de desemnare ori delegare (după caz), și în nici o situație asupra răspunderii celui ce a luat măsura respectivă (A se vedea cu privire la efectele nulității „Dreptul muncii”, tratat, vol. I. p. 276—280 de Sanda Ghimpu, Șerban Beligrădeanu, Ion Traian Ștefănescu, Gheorghe Mohanu, Editura științifică și enciclopedică, București 1978).

Răspunderea materială a celui ce a dispus o delegare sau o încadrare fără a avea competența legală nu poate fi atrasă pentru următoarele considerente:

— răspunderea materială este, prin esență, personală, fiecare avînd a răspunde pentru fapta sa păgubitoare;

— între numirea sau delegarea (fără competență) și prejudiciu nu există legătura de la cauză la rezultat, lipsind raportul causal dintre faptă și prejudiciu, element fundamental al oricărei răspunderi.

În sfîrșit, ca un argument de logică juridică și de etică, arătăm că prin faptul că o persoană a fost încadrată nelegal nu are loc o diminuare a răspunderii sale. Nulitatea încadrării sau a desemnării nu funcționează ca un caz de restrîngere sau de diminuare ori de anulare a răspunderii autorului prejudiciului.

În cele de mai sus am răspuns tov. Popescu Gheorghe, contabil șef — Ploiești.

J. COSTIN

transporturi

Răspunderea pentru folosirea mijloacelor de transport

Una dintre condițiile care asigură integritatea mărfurilor în timpul transportului pe calea ferată este folosirea unor vagoane corespunzătoare.

Desigur că asigurarea unor asemenea vagoane face parte din îndatoririle C.F.R. Nu mai puțin însă, unitatea socialistă expeditoare are obligația de a verifica vagoanele puse la dispoziție și de a le încărca numai după ce constată că ele asigură integritatea mărfurilor în timpul transportului. Această obligație este reglementată prin următorii termeni în art. 5 (4) din Tarifal local de mărfuri — partea 1: „Predătorul trebuie să verifice dacă vagonul pus la dispoziția sa pentru încărcare corespunde efectuării transportului în bune condiții, spre a se evita alterarea, degradarea, sustragerea, scurgerea sau pierderea mărfii. Dacă aceste condiții nu sînt îndeplinite, predătorul va anunța calea ferată pentru a i se pune la dispoziție un alt vagon corespunzător. În caz de nesatisfacerea acestei cereri, calea ferată este obligată să menționeze în scrisoarea de trăsură obiecțiunile predătorului privind vagonul pus la dispoziție pentru încărcare.

Dacă se pun la dispoziția predătorului vagoane necorespunzătoare dimensiunilor sau caracteristicilor mărfii, predătorul poate refuza vagoanele fără plata penalităților numai dacă marfa nu poate fi încărcată în vagonul pus la dispoziție.

Încărcarea de către predător a vagonului pus la dispoziție, fără obiecțiuni, echivalează cu consimțământul său de a utiliza vagonul respectiv“.

Acceptarea vagoanelor fără obiecțiuni are repercusiuni și asupra răspunderii unității expeditoare atunci când, datorită necorespunderii vagoanelor, se produc pagube.

În acest sens, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 2401/1977, a reținut că, în speță, s-a acceptat un vagon care era necorespunzător pentru transportul de griu. În consecință, s-au stabilit în sarcina unității expeditoare lipsurile cantitative produse datorită neetanseizării vagonului. Așa cum rezultă din Decizia primului arbitru de stat nr. 2397/1978, asemenea soluții sînt de natură să stimuleze unitățile expeditoare în direcția verificării atențe a vagoanelor care li se pun la dispoziție pentru ca acestea să fie corespunzătoare transportării mărfurilor în bune condiții.

Dacă însă, pierderea sau alterarea mărfurilor în timpul transportului se datorează unor vicii ascunse ale mijlocului de transport, răspunderea cărașului este angajată. Ne referim, de această dată, la asemenea vicii ale vagonului care nu puteau fi observate de organele unității expeditoare nici la o examinare atentă. Este firesc ca în astfel de situații, fiind absentă culpa unității amintite, răspunderea să revină cărașului vinovat de punerea la dispoziție a unui mijloc de transport necorespunzător.

Dar, pentru a se ajunge la acest sfîrșit — angajarea răspunderii cărașului — este necesar să se încheie acte de constatare potrivit legii din care să rezulte atît viciul ascuns al mijlocului de transport, cît și întinderea prejudiciului pe care l-a cauzat.

Asemenea acte trebuie încheiate de către cărașul ori cu participarea unui delegat al cărașului. Actele de constatare încheiate cu delegați neutri sînt opozabile cărașului numai în situația în care acesta, deși a fost invitat, nu a trimis delegat competent care să participe la constatare. Este un aspect care trebuie să fie în atenția unităților socialiste beneficiare — destinație ale transporturilor — pentru a nu zădărnici recuperarea de la căraș a daunelor cauzate prin punerea la dispoziție a unor mijloace de transport cu vicii ascunse.

H. MATEI

Transportul mărfurilor pe calea ferată în containere

Transportul mărfurilor în containere se face fie în containerele care aparțin căii ferate, fie în containerele cliențelor.

Împrejurarea că titularul dreptului de proprietate sau de administrare directă asupra containerelor este calea ferată ori o altă unitate socialistă interesează, în special, sub aspectele la care ne vom referi în continuare.

În primul rînd, așa cum prevede par. 9 din capitolul III a Tarifului local de mărfuri, partea I-a, greutatea proprie a containerelor care aparțin căii ferate nu se ia în considerare la stabilirea tarifului datorat pentru executarea transportului. În schimb, pentru expedițiile de mărfuri în asemenea containere se percepe, în afara tarifului menționat, tariful de utilizare care, potrivit Tarifului local de mărfuri, partea III B, variază în funcție de distanța de transport.

La expedițiile de mărfuri transportate în containere care nu aparțin căii ferate, tariful se aplică la greutatea brută a expediției, deci inclusiv greutatea containerului.

Cu privire la containerele aparținînd căii ferate, există obligația de restituire a containerelor la termenele tarifare.

Nerespectarea acestor termene atrage plata tarifelor de imobilizare potrivit Tarifului local de mărfuri, partea III B, cod 21.02: „Pentru timpul de imobilizare a containerelor care aparțin căilor ferate, la domiciliul predătorilor sau destinatarilor, din vina acestora, se percepe de fiecare container și 24 ore chiar începute, următorul tarif“:

Alături de plata tarifelor de imobilizare, calea ferată este în drept să pretindă, pe cale de acțiune, reconstituirea în natură a containerelor ce-i aparțin și numai dacă restituirea în natură este imposibilă — despăgubiri echivalente cu valoarea containerelor respective.

Dar, asemenea despăgubiri se pot acorda numai în măsura în care dreptul la acțiune este valorificat în cadrul termenului de prescripție.

Iată ce s-a reținut, în această privință, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2361/1976:

La data de 3 martie și 4 iunie 1973, regionala de căi ferate reclamantă a pus la dispoziția pîrteii, pentru descărcare, trei containere conținînd mărfuri expediate pe adresa sa.

Pe considerentul că pîrtea nu a restituit aceste containere, reclamanta a solicitat obligarea ei la plata despăgubirilor.

„Este necontestat — se arată în cuprinsul deciziei — că termenele tarifare de descărcare a containerelor ca și timpul de reținere la domiciliul clientului a fost depășit“.

În această situație, reclamanta și-a valorificat drepturile în temeiul raporturilor contractuale de transport potrivit cărora, față de dispozițiile normative aplicabile, era în drept a pretinde restituirea în natură a containerelor din momentul expirării termenului de descărcare, precum și la plata taxelor de întîrziere pentru reținerea containerelor peste termenele libere de descărcare.

În considerarea dreptului său de a pretinde predarea în natură a containerelor, aceasta nu este în drept a solicita contravaloarea decît în momentul în care se constată că nu mai există“.

Cu alte cuvinte, s-a făcut aplicarea principiului îndeplinirii în natură a obligațiilor, socotindu-se că executarea prin echivalent, adică, prin plata de daune, este admisibilă numai în condițiile în care executarea în natură a devenit imposibilă. Reclamanta nu avea, deci, posibilitatea de a opta pentru o executare sau alta. Ea putea pretinde numai executarea în natură prin restituirea containerelor, iar nu executarea prin plata de despăgubiri. Numai din momentul în care se constata inexistența fizică a containerelor se putea pune problema despăgubirilor egale cu valoarea containerelor nerestituite.

Această rezolvare se justifică, pe deplin, și din punct de vedere economic întrucît numai prin obținerea restituirii containerelor, prin repunerea lor în circuit, sînt satisfăcute interesele căii ferate.

Pentru atingerea acestui scop însă, calea ferată trebuia să-și valorifice pretențiile în cadrul termenului de prescripție. Este ceea ce decizia la care ne referim a reținut în următoarele considerente: „Termenul în care reclamanta era în drept a cere predarea în natură a containerelor, precum și a taxelor de întîrziere pe care le poate pretinde pe perioada cît are dreptul să ceară restituirea în natură este de 18 luni prevăzute de art. 3 din Decretul nr. 187/1958. Acest termen s-a născut în momentul expirării termenelor de descărcare.“

În speță, containerele fiind predate în cursul lunilor martie și iunie 1973, față de termenul de descărcare care este de maximum 14 ore, potrivit dispozițiilor menționate, sesizarea arbitrajului la data de 20 ianuarie 1976 este făcută după expirarea termenului de 18 luni.

Că așa fiind, stabilindu-se că reclamanta nu a solicitat în termen predarea în natură a containerelor, față de cele relevate dreptul de a pretinde contravaloarea containerelor este de asemenea prescris“.

Rezultă, în concluzie, că datorită depășirii substanțiale a termenului de prescripție, calea ferată a pierdut atît dreptul de a obține restituirea în natură a containerelor, cît și dreptul de a obține despăgubiri.

Întrebări și răspunsuri

● **VASILE MIHAI, Tg. Jiu** — În ipoteza promovării ca tehnician principal, cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971 — o persoană poate fi încadrată la nivelul de bază prevăzut pentru această funcție sau la o categorie care să-i asigure o clasă de retribuție în plus, față de retribuția tarifară pe care o avea la data promovării în funcție (art. 33 din Legea nr. 57/1974).

● **DAN FIROIU, Drobeta-Tr. Severin** — Răspunsul publicat în Suplimentul la revistă (nr. 51/1979) preciza că termenul de la care se socotește perioada necesară acordării gradației este luna februarie 1977 și nu luna ianuarie 1979, cînd — fiind transferat — vi s-a acordat o gradație pentru a vi se asigura retribuția avută. În art. 33 din Legea nr. 57/1974 se precizează că de la nivelul de bază la gradația I-a este necesară o perioadă de doi ani, iar de la gradația I-a la gradația a II-a de trei ani.

● **DUMITRU DRĂGUȘANU, București** — Înainte de efectuarea serviciului militar ați fost încadrat în muncă. În timpul efectuării serviciului militar ați primit alocația de stat, în continuare, de la unitatea unde ați lucrat anterior plecării pentru efectuarea serviciului militar. În această perioadă contractul dv. de muncă a fost menținut, fiind numai suspendat. În perioada de 15 zile pînă la prezentarea la post, contractul de muncă, față de prevederile Decretului nr. 246/1977, a fost, în continuare, suspendat. În consecință aveți drept la alocația de stat pentru copil atît în luna octombrie, cînd ați încetat serviciul militar, cît și în luna noiembrie, cînd, după trecerea celor 15 zile, v-ați prezentat la unitate.

● **PETRE FUIOREA, Luduș** — În situația relatată de dv. — trecut în anul 1973 din funcția de șef serviciu plan producție organizare în aceea de șef birou (funcția de șef serviciu fiind desființată conform Decretului nr. 162/1973) — retribuția cuvenită este aceea corespunzătoare funcției de șef birou plan producție, diminuată cu două clase de retribuție față de aceea prevăzută pentru cadrele cu studii superioare. În prezent, întreprinderea fiind de gr. IV, postul de șef de birou economic poate fi ocupat și de cadrele cu pregătire medie.

● **ALEXANDRU, TOROCZKAY, Tg. Secuiesc** — La data plecării în concediul anual de odihnă, efectuat anterior plecării pentru efectuarea serviciului militar, ați primit indemnizația de concediu pentru 15 zile lucrătoare, efectuînd numai parțial acest concediu. În anul reîntoarcerii la unitate, după îndeplinirea serviciului militar, aveți dreptul la concediul de odihnă,

cu durata corespunzătoare vechimii dv. în muncă. Ținînd seama de faptul că anterior plecării pentru efectuarea serviciului militar n-ați efectuat în întregime concediul (pentru care ați primit indemnizația integrală), unitatea vă poate acorda un concediu fără plată, corespunzător zilelor de concediu neefectuate.

● **MIHALACHE CHIRIȚĂ, Focșani** — După 17.II.1968 (data intrării în vigoare a prevederilor H.C.M. nr. 766/1968) diurnele fixe și indemnizațiile ce se acordă personalului trimis în delegare sau detașare în interesul serviciului sînt cele prevăzute de H.C.M. nr. 822/1959 (art. 1, 2 și 3). Diurnele fixe și indemnizațiile prevăzute pentru acțiuni realizate în cadrul raionului nu se mai utilizează ca urmare a desființării acestora.

● **GHEORGHE CONDURACHE, Birlăd** — Potrivit prevederilor art. 27 și 30 din Legea nr. 1/1977 în fondul total de retribuție asupra căruia se calculează impozitul, nu se includ drepturile de autor sau de colaborator extern, retribuțiile pentru prestarea de servicii pe bază de contracte civile, ori pentru alte categorii de lucrări care nu au la bază contracte de muncă reglementate ca atare prin legislația muncii. Veniturile obținute din muncă, altele decît cele asupra cărora se calculează impozitul pe fondul total de retribuție, se impun în continuare potrivit dispozițiilor legale în vigoare la data apariției Legii nr. 1/1977. Ca atare, retribuțiile realizate din expertize, intrucît sînt venituri din colaborări la baza cărora stau contracte civile și nu de muncă în sensul Codului muncii, sînt supuse în continuare impozitării cu cotele și în condițiile prevederilor art. 9 din H.C.M. nr. 545/1970. De altfel, retribuțiile pentru expertize nu au fost modificate cu ocazia apariției Decretului nr. 196/1977 și deci ele cuprind și impozitul de plată.

● **IOAN FRASIN, Sighetul Marmăției** — Contul analitic în care se înregistrează uzura, întreținerea și repararea obiectelor de cazarmament a fost stabilit pentru „industrie” — ramură în care se încadrează și activitatea întreprinderilor forestiere pentru exploatare și transport — prin Buletinul financiar-contabil, editat de Ministerul Finanțelor publicat în „Revista de contabilitate” din anul 1979. Buletinul financiar-contabil este intitulat astfel: „Planul de conturi sintetice și analitice pentru industrie. Planul de conturi sintetice și analitice pentru construcții. Modificări intervenite în planurile de conturi, în instrucțiunile de aplicare ale acestora și în normele de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor”.

Prin acest buletin, la paginile 9 și 10 sînt stabilite analiticele contului 520 „Cheltuieli comune ale secției”, printre care figurează și contul analitic: 520.21.15” Uzura, întreținerea și repararea obiectelor de mică valoare sau scurtă durată cu caracter administrativ-gospodăresc”. În acest cont se înregistrează uzura, întreținerea și reparația tuturor obiectelor de inventar aflate în folosința secțiilor de producție (sectoarelor de exploatare forestiere).

● **ANDREI VĂLVOIU, Moreni** — Din informațiile primite rezultă că operația la care vă referiți a fost corect efectuată de bancă, a avut la bază o hotărîre a Arbitrajului de Stat cu nr. 1172/21.V.1979, referitoare la dosarul 742/1979, atașată la dispoziția de încasare nr. 35/27.VI.1979 emisă de I.T.A. Oradea și acceptată la plată de către întreprinderea Automecanica Moreni.

● **GHEORGHE IONIȚĂ, Brăila** — În conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 1319/1972, pot beneficia de mărfuri și servicii cu plata în rate salariații permanenți, membrii cooperativelor meșteșugărești, precum și categoriile de pensionari prevăzuți la art. 2 din H.C.M. nr. 1042/1968, ale căror salarii tarifare lunare nete sau pensii nu depășesc 3600 lei.

Prețurile pentru meniurile fixe servite fără abonament în cantinele-restaurant se formează din: costul alimentelor calculat pe baza prețurilor de procurare, cheltuielile totale de regie și un anumit beneficiu care se stabilește de comitetul de conducere al cantinei-restaurant. În cazul în care angajații unei alte întreprinderi decît cea pe lîngă care funcționează cantina, servesc masa pe bază de abonament, cheltuielile de regie prevăzute a fi suportate potrivit art. 20 din Legea nr. 9/1971 ce trebuie recuperate de la întreprinderea unde sînt angajați abonații, se calculează pe baza cheltuielilor efective.

● **MATEI NEACȘU, Buzău** — Personalul care ocupă funcții de șef atelier, șef birou, respectiv funcții de conducere superioare (șef secție, șef serviciu etc.) beneficiază de prevederile art. 33 alin. 3 din Legea nr. 57/1974. Retribuirea personalului care nu îndeplinește condițiile de studii și care este încadrat — cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971 și a altor reglementări — în funcții pentru care este prevăzută condiția studiilor superioare, se face potrivit prevederilor Decretului nr. 100/1979. Reglementarea în vigoare nu cuprinde o limită de timp pentru aplicarea prevederilor pct. 13 din anexa 6 la Decretul nr. 100/1979 astfel că persoana care a fost trecută din motive independente de activitatea sa într-o altă funcție și revine — după 3 ani — la funcția deținută anterior sau la una echivalentă, poate fi încadrată la clasa de retribuție avută. În asemenea situații nu sînt aplicabile prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974.

oferte
DE PRODUSE
DIN STOC

capacitati de productie produse noi

INTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI

- ASI B3 0,37 KW×1000 t/m buc. 5
- ASI B3 0,75 KW×1500 t/m buc. 5
- ASI B3 0,5 KW×1000 t/m buc. 10
- ASI B3 1,5 KW×1500 t/m buc. 4
- ASI B3 7,5 KW×1000 t/m buc. 4
- ASI B3 7,5 kw×1500 t/m buc. 5
- ASI B3 10 k3×1500 t/m buc. 2

Motor electric cu flanșă

- ASI B5 1,1 KW×1000 t/m buc. 7
- ASI B5 1,1 KW×1500 t/m buc. 3
- ASI B5 1,5 KW× 750 t/m buc. 2
- ASI B5 1,5 KW×1000 t/m buc. 4
- ASI B5 2,2 KW×1000 t/m buc. 4
- ASI B5 7,5 KW×1500 t/m buc. 7
- ASI B5 15 KW×1000 t/m buc. 3
- ASI B5 15 KW×1500 t/m buc. 3
- ASI B5 18,5 KW×1500 t/m buc. 3
- ASA B5 0,55 KW×1500 t/m buc. 10
- ASA B5 0,75 KW×1000 t/m buc. 3
- ASA B5 1,1 KW×1500 t/m buc. 3
- ASA B5 1,5 KW×1000 t/m buc. 5
- ASA B5 1,5 KW×1500 t/m buc. 2
- ASA B5 2,2 KW×1000 t/m buc. 4
- ASA B5 4 KW×1500 t/m buc. 6

MOTOREDUCTOARE și reductoare

- 2 LA 16×4/1500 — V05 buc. 3
- 3 LA 45×1,5/1500 — V05 buc. 3
- 3 RA 50×7,5/1500 — V05 buc. 2

Oțel aliat de scule

- patrat 250 C 120 kg. 2000
- Ø 250 idem kg. 3000
- Ø 280 idem kg. 1000
- Ø 300 idem kg. 4000
- Ø 360 idem kg. 1000
- Ø 370 idem kg. 1000
- patrat 300 idem kg. 500

Țevi din cupru

- Ø 6×1 kg. 300
- Ø 55×3,5 kg 7000

INTREPRINDEREA „ELECTRONICA“ BUCUREȘTI

Laminate alamă

- tablă alamă 63/27 dim. 2,5 STAS 289/75 kg. 1100
- idem 63/2T dim. 3×500×2000 STAS idem kg. 15000
- idem 5 kg. 103
- Bare alamă 63 dim. 2 STAS 173 kg. 173
- idem 58/2T dim. 8,5 idem kg 99
- idem 58/2T dim. 8,5 idem kg. 99
- idem 58T dim. 11 idem kg. 102
- idem 58 dim. 42 idem kg. 34
- idem 58/2T dim. 42 idem kg. 478
- Plăci alamă 63T dim. 8×500 STAS 2430/60 kg. 463
- idem 90T dim. 8×500 idem kg. 416
- idem 90T dim. 10×500 idem kg. 490
- idem 63T dim. 12×500 idem kg. 218
- idem 63T dim. 14×500 idem kg. 254
- idem 63T dim. 16×500 idem kg. 140
- idem 63T dim. 20 idem kg. 304
- idem 63T dim. 25 idem kg. 40
- idem 63T dim. 30 kg. 562
- Benzi alamă 90 ft dim. 0,15×500 STAS 291/71 kg. 284
- idem 90 ft dim. 0,15×280 kg. 127
- idem 63T dim. 0,2×14 idem kg. 252
- idem 63T dim. 0,2×25 idem kg. 231
- idem 58ft dim. 0,2×30 idem kg. 695
- idem 63ft dim. 0,2×300 idem kg. 586
- idem 63/2T dim. 0,2×32 idem kg. 83
- idem 70T dim. 0,2×250 idem kg. 156
- idem 63T dim. 0,2×500 idem kg. 194
- idem 63/2T dim. 0,25×300 kg. 455
- idem HV160 dim. 0,25×600 kg 425
- idem 63/2T dim. 0,3×12 kg. 166
- idem 63T dim. 0,3×12 kg. 125
- idem 63/2T dim. 0,3×16 kg. 187
- idem 63/2T dim. 0,3×25 kg. 38
- Benzi alamă 60T dim. 0,3×18 STAS 291/70 kg. 253
- idem 58T dim. 0,35×18 kg. 380
- idem 63T dim. 0,40×14 kg. 1000
- idem 63T dim. 0,4×20 kg. 507
- idem 70T dim. 0,4×25 kg. 522
- idem 63/2T dim. 0,4×28 kg. 174
- idem 50/2T dim. 0,4×28 kg. 493
- idem 63T dim. 0,4×32 kg. 123
- idem 70T dim. 0,4×65 kg. 146
- idem 63T dim. 0,4×90 kg. 97
- idem 63/2T dim. 0,45×16 kg. 2141
- idem dim. 0,5×28 kg. 100
- idem 63T dim. 0,5×30 kg. 494
- idem 90ft dim. 0,5×30 kg. 1755
- idem 50/2T dim. 0,5×500 kg. 1959
- idem 63T dim. 0,7×40 kg. 2900
- idem 63T dim. 0,7×50 kg. 65

- idem 63/2T dim. 0,8×20 kg. 465
- idem 58ft dim. 0,8×25 kg. 510
- idem F38 dim. 0,8×20 kg. 349
- idem 63T dim. 1×70 kg. 81
- idem 63/2T dim. 1,5×25 kg. 20
- Țevi alamă 63/2T dim. 13×1,5 kg. 91

Trefilate alamă

- Sîrmă alamă 63/2T dim. 4,4 kg. 117
- idem 58T dim. 5 kg. 65

Laminate aluminiu

- Tablă aluminiu dim. 0,3 kg. 184
- idem moale dim. 0,5 kg. 979
- idem dim. 4 kg. 412
- idem dim. 4,5 kg. 4081
- idem D16 dim. 8 kg. 77
- idem moale dim. 10 kg. 107
- idem Cu Mg dim. 25 kg. 392
- Bare aluminiu 1/2T dim. 12 kg 100
- idem exag. dim. 30 kg. 32
- Bandă alamă (Folie) dim. 0,005×250 kg. 63
- Bandă alamă folie dim. 0,4×110 kg. 783
- idem dim. 0,5×14 kg. 684
- idem dim. 0,5×59 kg. 153
- idem 1/2T dim. 0,5×56 kg. 2000
- idem T dim. 0,5×57 kg. 338
- idem 1:2T dim. 0,5×63 kg. 199
- idem 1/2T dim. 0,6×36 kg. 219
- idem P14 dim. 0,6×38 kg. 179
- idem 1/2T dim. 0,6×100 kg. 82
- idem 1/2 dim. 0,8×80 kg. 201
- idem dim. 0,8×140 kg. 133
- idem 1/2T dim. 0,5×63 kg. 199 kg. 462

Laminate Bronz

- Tablă Bz ft 0,15×250 kg. 28
- idem RV 160- dim. 0,3×300×2000 kg. 119
- Benzi Cu Beriliu 0,5×75 kg. 23
- idem dim. 0,4 kg. 58
- idem Bz (folie) 0,05×26 kg. 455
- idem 0,05×25 kg. 12
- idem ft 0,1×250 kg. 41
- idem t 0,25×25 kg. 90
- idem 1/2T 0,25×150 kg. 50
- idem ft 0,3×14 kg. 120
- idem 1/2t 0,4×28 kg. 1205

Laminate cupru

- Bare cupru Cu 9 1/2t 10×30 kg. 47
- idem 23 kg. 1
- idem crom dim. 10 kg. 15
- idem dim. 15 kg. 149
- idem dim. 20 kg. 33
- idem dim. 40 kg. 34
- idem dim. 50 kg. 23
- Țevi cupru dim. 40×3 kg. 127
- idem 40×5 kg. 515

OFERTE

Trefilate cupru

- Sirmă Cu 0,15 kg. 102
- idem t dim. 1 kg. 295
- idem 1,15 kg. 72
- idem 1,9 kg. 46
- idem 1/2t 3 kg. 17
- idem 1/2t 4 kg. 220
- Conductor CU ET Ø 2,5 STAS 8516/73 buc. 50
- idem 3-BT Ø 0,60 buc. 298
- idem direct sodabil Ø 0,035 import buc. 304
- idem Ø 0,16 import buc. 110
- Conductori de bobinaj cu izolație textilă
- Conduct. bob. cu izolație Ø 3,15x5 STAS 541/75 buc. 115
- idem Ø 1 buc. 161
- idem Ø 1,1 buc. 44
- idem Ø 1,2 idem buc. 54

Conductori pentru telecomunicații cu cond. din cupru

- Conductori MYYN Ø 3x0,05 STAS 7350/72 buc. 32415
- Conductori AFY Ø 10 STAS 6865/63 buc. 3173
- idem F 750 Ø 0,75 STAS 526/67 buc. 100
- idem F 750 Ø 6 idem buc. 275
- idem F 750 Ø 16 idem buc. 208
- Pertinax plăci Ø 10 STAS 7144/70 buc. 275
- Șurub c.f. 4Y30 STAS 2571 buc. 600
- Amidon de porumb kg. 80
- Clorură de bariu kg. 350
- idem de calciu crist. kg. 10
- Sulfat de magneziu kg. 1400
- Acetat de potasiu c.p. kg. 47
- idem de sodiu kg. 567
- Sare de călire kg. 50
- Azotat de sodiu kg. 340
- Ceară de parchet kg. 80
- Latex kg. 400
- Chit de stropit kg. 270
- Cerneală neagră albăstrui kg. 100
- idem intens kg. 10
- Bachelită cu cauciuc kg. 1650

Rulmenți :

- idem 6100 buc. 2
- idem 6300 buc. 50
- idem 6311 buc. 5
- idem 6314 buc. 10
- idem 6403 buc. 160
- idem 6404 buc. 30
- idem 6406 buc. 50
- idem NU 3006 K buc. 5
- idem NU 3007 K buc. 5
- idem FN 3005 K buc. 10
- idem FN 3012 K buc. 10
- idem N 310 buc. 2
- idem NU 211 KA buc. 5
- idem NU 220 buc. 2
- idem NU 307 NA buc. 5
- idem NU 310 NA buc. 5
- idem NJ 220 buc. 12
- idem NJ 316 NA buc. 6
- idem MHR 5-17 buc. 10
- idem 6100 L buc. 2
- idem 1200 K buc. 6
- idem 1209 K buc. 5
- idem 1210 K buc. 4
- idem 1211 K buc. 5
- idem 1307 buc. 6
- idem 2214-1514 buc. 8

- idem 2307-1607 buc. 8
- idem 13302-1007 buc. 4
- idem 22212-1512 buc. 30
- idem 4207-LJ 35 buc. 1
- idem 30214 buc. 2
- idem 30302 buc. 42
- idem 30306 buc. 50
- idem 30309 buc. 5
- idem 31308 buc. 4
- idem 32207 buc. 20
- idem 32209 buc. 3
- idem 32211 buc. 5
- idem 32212 buc. 3
- idem 32213 buc. 1
- idem 32218 buc. 5
- idem 7201 buc. 26
- idem 7202 buc. 18
- idem 7210 buc. 8
- idem 7213 buc. 1
- idem 7303 buc. 12
- idem 7305 buc. 10
- idem 7306 buc. 1
- idem 7306 buc. 4
- idem 7205 Sp buc. 30
- idem 7200 Sp buc. 20
- idem 7208 Sp buc. 30
- idem 7303 Sp buc. 23
- idem M 2907-7218 Sp buc. 4
- idem G.15 buc. 15
- idem 51108 buc. 20
- idem 51113 buc. 5
- idem 51114 buc. 14
- idem 51115 buc. 4
- idem 51200 buc. 13
- idem 51201 buc. 26
- idem 51209 buc. 4
- idem 51210 buc. 15
- idem 51305 buc. 4
- idem 52210 buc. 5
- idem 495506 buc. 3
- idem 588711 buc. 15
- idem 533911 buc. 1
- idem 577807 K buc. 4
- idem PR-102805 buc. 2

COMBINATUL APICOL BUCUREȘTI

B-dul Ficusului nr. 42, sect. I

Telefon 33.20.50

Telex APIROM : 011-205

PIESE AUTO

- Segmenti IMS — set 5
- Termostat — buc. 5
- Pinion planetar IMS — buc. 5
- Capete bară IMS — buc. 30
- Cuzineți Volga palier — set 4
- Cuzineți Volga lagăr — set 4
- Plăci cilindru tractor M-4 buc. 6
- Placă presiune Carpați — buc. 1
- Pompă apă SR 101 — buc. 1
- grup diferențial complet TV — buc. 2
- Radiator apă T.V. — buc. 1
- Radiator apă IMS — buc. 2
- Întrerupător semnalizare — buc. 20
- Filtre ulei Bucegi SR-113 — buc. 2

AGRO-ALIMENTARE

- Agaragar — kg. 54

DIVERSE MATERIALE

- Corzi relon Ø 22 — kg. 40
- Cot sticlă Ø 100 — buc. 16
- Cot sticlă Ø 50 — buc. 2
- Cianură de sodiu — kg. 67

- Coturi sticlă 440 — buc. 11
- Etichete fragil — buc. 200.000
- Flacoane sticlă Lady — buc. 4.000
- Pastă șlefuit verde — kg. 118
- Pergamoid zefir — mp. 1.700
- Tub sticlă Ø 50 — buc. 67
- Teu sticlă Ø 100 — buc. 4
- Teu sticlă Ø 40 — buc. 8
- Tablă perforată diverse grosimi — fol 250

Materialele disponibile se pot ridica imediat prin comandă ferimă și CEC, de la depozitul Combinatului Apicol București, Bd. Ficusului nr. 42, sector 1, tel. 33.20.50/178 sau 33.28.32.

**INTREPRINDEREA
DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE
ȘI MONTAJE — BRAȘOV**
strada Carpaților nr. 9, telefon 2.26.00
sau 3.03.57,

vinde din stoc următoarele :

- Tapet lavabil m². 15.000
- Motoare electrice ASI-St. tr. MB2 380/660 V (315-S-80-8) 90 KVx750 ture buc. 1
- Idem 75 KWx750 ture buc. 2
- Idem ASI-St. tr. (E.M-2-216) 380/660 V 60 KW/976 ture buc. 2
- Funduri bombate din tablă neagră OL. 37-2 K Ø 159x8 mm buc. 24
- Idem 273x6 buc. 30
- Idem 480x5-6 buc. 6
- Idem 600x6 buc. 28
- Idem 700x6 buc. 2
- Idem 800x6-8 buc. 19
- Idem 1000x10 buc. 4
- Idem 1100x6-12 buc. 38
- Idem 1200x5-12 buc. 55
- Idem 1290x12 buc. 2
- Idem 1300x8-10 buc. 7
- Idem 1400x10-12 buc. 8
- Robinet reglare servomotor Dn. 100/40 Atm. buc. 2
- Idem Dn. 32 buc. 2
- Șurub cu ventil Dn. 80 buc. 36
- Supape respirație Dn. 80 buc. 44
- Idem hidraulice Dn. 80 buc. 21
- Robinet dublu reglaj 1 1/4 buc. 180
- Compensatori dilatație LSF Dn. 250 buc. 3
- Robinet reglare electrică RAE Ø 80 buc. 1
- Compensatori LSF Dn. 150 mm buc. 4
- Ungător prin pulverizare tip UP-1 buc. 26
- Mire indicatoare nivel H = 3000 ml buc. 12
- Anemostate cu ecran buc. 25
- Dispozitiv siguranță gaz Dn. 50 mm buc. 6
- Termocuple TLC, UPP buc. 15
- Termorezistențe cameră buc. 22
- Termorezistențe 123, 242, 281/400 buc. 20
- Nivostate capacitative cu tije buc. 10
- Cablu NAYBY 3x120+70 ml. 190
- Cablu ACYABY 3x120-6 KV ml. 710
- Cablu ACYABY 3x6 ml. 1465